

Tammiste külla rajatakse uus algkool-kogukonnakeskus – süda, mis toob kogukonna kokku

Planeeritav Tammiste algkool-kogukonnakeskus

Illustratsioon: Nikita Atikin ja KUU arhitektid

LAURI LUIDE KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Tammiste küla on olnud seni paljude avalike teenuste osas vaeslapse kingades. Puudub koht, kus kogukond saaks kokku tulla, õppida, sportida ja erinevates tegevustes osaleda. Peagi on see muutumas – küla saab kauaoodatud kogukonnakeskuse, mis pakub mitmekesiseid võimalusi nii noortele kui ka täiskasvanutele.

Tammiste algkool-kogukonnakeskuse rajamise protsess algas 2022. aastal arhitektuurikonkursiga. Tänavu juunis sai vald positiivse rahastusotsuse projektille „Tori valla avalike teenuste arendamine ja Tammiste algkool-kogukonnakeskuse rajamine“. Ligikaudu 8,3 miljonit maksva, avalikke teenuseid pakkuva keskuse loomist kaasfinantseeritakse erinevatest meetmetest vähemalt kahe miljoni euro ulatuses. Vallavanem Lauri Luur kutsus seda sajandi projekti: „Sellises mahus ja kogukonna jaoks nii olulise tähtsusega keskuste rajamist täiesti nullist väga palju ühe eluaja jooksul ei näe. Tammiste projekti jõudmine sellesse staadiumisse on olnud suur meeskonnatöö ja edasine on isegi suurem pingutus.“

Kogukonnakeskus – rohkem kui lihtsalt hoone

Tegemist ei ole pelgalt hoonekompleksiga – keskus koondab mitmed avalikud teenused. Tammiste uue kogukonnakeskuse südameks on algkool. See

on suur samm edasi, et kohalikud lapsed saavad õppida uutes kooli jaoks ehitatud ruumides. Lasteaialapsedki saavad ruumi juurde, kuna praegu laenavad koolilapsed pinda lasteaialt.

Algkooliga koos on keskusesse planeeritud ka raamatukogu, noortekeskus ja päevakeskus, mis loovad lastele ja noortele ideaalse keskkonna õppimiseks ja vaba aja veetmiseks. Praeguses lasteaed-alkoolis on olemas Tori valla raamatukogu välisteeninduspunkt. Keskusesse rajatavast uuest raamatukogust saab valla raamatukogude võrgustiku oluline osa. Sarnane siht on ka noortekeskusega. „Vallas on mitu noortekeskust, mille arendamisest ja tegevusest oleme kogunud palju kogemusi. Tahame, et uus noortekeskus vastaks just Tammiste noorte vajadustele ja soovidele,“ selgitab noorsootöö nõunik Erika Nõmm.

Kogukonnakeskus, mis vastab erinevatele vajadustele

Tammiste kogukonnakeskuse rajamine on oluline samm kogu piirkonna arengus. Keskusest tuleb kogukonda ühendav koht, kus elanikud saavad kohtuda, suhelda ja luua uusi sõprussuhteid. Kogukonnakeskuse loomisel peetakse silmas, et see vastaks erinevatele vajadustele ja pakuks võimalusi mitmekesisteks tegevusteks – koos õppimiseks, sportimiseks, lõõgastumiseks ja lihtsalt vaba aja veetmiseks. Keskuses võiks leida enda jaoks tegevust igas

vanuses elanik. Keskusesse on plaanitud spordisaalid, saun, kaugtöökeskus ja ürituste korraldamise võimalus, elanikele luuakse võimalus tegeleda hobidega ja õppida uusi oskusi, ühiselt tegutseda ja üksteiselt õppida. Ruumide täpsem sisu ja kasutus kujuneb välja aja jookul. Avalike teenuste väljaarendamise eest vastutab projekti juht Herve Merivald.

Elurikkust edendav roheala – tervislik ja aktiivne keskkond

Keskuse ümber rajatakse elurikkust edendav roheala, mis kutsub külaelanikke rohkem aega värskes õhus veetma. Rohealale on planeeritud jalutusteed, terviserajad ja puhkealad, kus saab nautida loodust ja rahulikku keskkonda. Lisaks istutatakse alale taimi ja puid, mis aitavad kaasa piirkonna ökoloogilisele tasakaalule ja pakuvad elupaiku kohalikele liikidele.

Tori valla keskkonnanõunik Kärt Linder leiab, et hoone ümber projekteeritud multifunktsionaalne haljasala peegeldab väga hästi seda, mille suunal on pikalt tööd tehtud. „Roheala pole aga ainult passiivne puhkeala – see on loodud selleks, et kutsuda inimesi aktiivselt liikuma. Kavandatud on mänguväljakud ja väliõppealad, kus lapsed ja täiskasvanud saavad koos tegutseda. See aitab kaasa kogukonna tervise ja heaolu parandamisele, pakudes võimalusi nii füüsiliseks aktiivsuseks kui ka vaimseks lõõgastumiseks,“ lisab Linder.

Mitmekülgne rulapark

Kogukonnakeskuse kõrvale tuleb ka piirkonna vägevaim rulapark ja pumptrack. Parallelselt hoone ja rohealaga tegelevad oma ala spetsialistid sellega, et rajatav rulapark oleks sobilik erinevas vanuses rulatajatele, rulluisutajatele ning tõukeratta- ja jalgrattasõpradele. Park valatakse vastupidavast betoonist, et ära hoida kiire lagunemine, millega on varasemast valusad kogemused. „Täna seostuvad mul Tammistega peamiselt magamata ööd,“ naerab vallaarhitekt Helle-Triin Hansumäe ja lisab: „Tegelikult on see teekond koos Koidu ja Kristeliga (arhitektid olid Koit Ojaliiv ja Kristel Niisuke, maastikuarhitektid Kerttu Köll ja Maarja Tüür, toim) olnud ülimalt äge ja innustav. Nad on ka rulapargi ideega hästi kaasas ja ühine eesmärk on, et rajatavad vabaaja veetmise väljakud ei jääks ilusa maja varju, vaid oleksid vähemalt sama ägedad.“

Projekti „Tori valla avalike teenuste arendamine ja Tammiste algkool-kogukonnakeskuse rajamine“ kaasrahastab osaliselt Euroopa Liit. Projekti kogumaksumus on 8 247 887 eurot. Toetuse summa on 1 219 251 eurot. Projekti lõpp-tähtaeg on 2026. aasta 30. september.

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Septembrist muutub mittetulundutegevuse toetuse andmise kord. Loe lk 3

Foto: pexels.com

Jalgratta- ja jalgteede võrgustik saab täiendust. Loe lk 4

Foto: unsplash.com

Suviseid kultuuriuudiseid loe lk 7 ja 8. Pildil Pärnumaa väärikate lustipidu

Foto: Karmen Kärge

Kärestikuaerutamise võistlustest Nordic Cup ja teistest spordisündmustest loe lk 9. Pildil kohalik noor Liisi Miil

Foto: Ivar Hütt

KOOLIAASTA AVAAKTUSED

Are kool 1. septembril kell 10
Sindi gümnaasium:
1 ja 12. klass
1. septembril kell 12 aulas
2.–11. klass
2. septembril kell 9 kooliõuel

Tori põhikool
1. ja 9. klass 2. septembril kell 9
2.–8. klass 2. septembril kell 11

Sauga põhikool
1. ja 9. klass 1. septembril kell 11
2.–8. klass 1. septembril kell 9

Tammiste lasteaed-alkool
2. septembril kell 11

Sindi muusikakool 6. septembril kell 18 muusikakoolis

VOLIKOGU ISTUNGIL

15. augustil

1. Võeti vastu määrus „Mitteretundustegevuse toetuse andmise kord“.
2. Otsustati koormata Selja koolitee 50 kinnistu hoonestusõigusega MTÜ Pärnumaa Militaarjaloo Keskus kasuks 30 aastaks. MTÜ eesmärk on militaarjaloo õppekeskuse loomine, millega toetatakse laiapindset riigikaitset, esitletakse hariduslikul eesmärgil Eesti sõjaajaloolist pärandit ning tugevdatakse kogukonna järjepidevust. Nende eesmärkide saavutamiseks luuakse endisesse Selja koolimajja Eesti ja piirkonna sõjaajalugu koondav erakollektsioonidel põhinev püsiekspositsioon ning ruumid korrastatakse sihipäraste tegevuste ja võrgustike toetuseks.
3. Kehtestati Tammiste külas Veskikaare tn 26, Veskikaare tn 35, Veski põik 3 ja Veski põik 4 kinnistute detailplaneering. Detailplaneeringuga jagatakse Veskikaare tn 26 ja 35 kinnistud elumumaa kruntideks, määratakse hoonestusala ja ehitusõigus elamute ja abihoonete ehitamiseks. Planeeritakse tänava Veski põik läbimurre. Lisaks

4. Tunnistati kehtetuks Urumarja külas asuva Vana-Kubja kinnistu detailplaneering Vana-Kubja kinnistu osas.
5. Otsustati maksta hajaasustuse programmi vahenditest toetust Lauri Luurile projekti „Kubja-Jõe veesüsteem“ eest.
6. Otsustati seada tasuta ja tähtajatu sundvaldus Eametsa külas Kiiluuaia tee avalikuks kasutamiseks määramiseks.
7. Otsustati seada tähtajatu sundvaldus Tammiste ja Kiisa külas asuvatele kinnistutele avalikult kasutatava kergliiklustee rajamiseks Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee äärde Susi teest kuni Otsa teeni.
8. Otsustati seada tähtajatu sundvaldus Tammiste külas Pikamaa tee avalikuks kasutamiseks määramiseks tasuga 3,5 eurot m².
9. Vallavanema informatsioon Sindi raekoja renoveerimise seisust.

Volikogu istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

Koolitee alustamise toetus

LIINA LELOV-AASMAA
LASTEKAITSENÕUNIK

Tori vald maksab esimesse klassi minevatele lastele koolitee alustamise toetust 150 eurot lapse kohta. Toetust makstakse esimesse klassi astuva lapse vanema või lapse seadusliku esindaja taotluse alusel. **Toetus määratakse juhul, kui lapse elukoha andmed rahvastikuregistris on esimesse klassi astumise aasta 1. augusti seisuga Tori vallas.** Taotlusi hakatakse menetlema pärast 1. augustit ja väljamakseid tehakse jooksvalt vastavalt laekunud avaldustele. Toetust on võimalik taotleda lapse esimesse klassi astumise

kalendriaasta lõpuni.

Taotlust saab täita valla kodulehel iseteeninduses või blanketil: www.torivald.ee / Teenused ja toimingud / Sotsiaal / Koolitee alustamise toetuse taotlemine. Iseteeninduses on toetust võimalik taotleda 1. augustist 31. detsembrini ja selle kaudu saadetud taotlused registreeritakse automaatselt, blanketil täidetud taotlused saata e-posti aadressile tori@torivald.ee või liina.lelovaasmaa@torivald.ee. Pabertaotlusi võtavad vastu sotsiaaltöötajad või lastekaitsetöötajad.

Info: lastekaitse nõunik Liina Lelov-Aasmaa, tel 5368 2558, e-post liina.lelovaasmaa@torivald.ee.

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

17. juulil – 7. augustil

1. Kinnitati riigihanke „Raamlepingu sõlmimine toiduainete ostmiseks Tori valla haridusasutustele perioodil 20.08.2023–19.08.2025“ kolmanda minikonkursi tulemused. Tunnistati edukaks osaühingu Nõo Lihatööstus, osaühingu Urves, osaühingu Horeca Service, osaühingu Roverto ja aktsiaseltsi Kaupmees & Ko pakumused ning otsustati sõlmida pakkujatega lepingud.
2. Lükati tagasi väikehanke „Kaubiku kasutusrent“ kõik esitatud pakumused, kuna need ületasid hanke eeldatavat maksumust.
3. 17. juuli istungil kinnitati riigihanke „Mobiilsete generaatorite soetamine“ tulemused. 24. juuli istungil tunnistati riigihanget ja Tori vallavalitsuse 17.07.2024 korraldus nr 409 kehtetuks, kuna hankija tunnistas ekslikult edukaks pakumise, mis ei vastanud hanke tehnilistele tingimustele ja teised pakumused ületasid eelarve võimalusi. 31. juuli istungil otsustati korraldada uus riigihanget ja kinnitati hanke alusdokumendid.
4. Kinnitati riigihanke „Raamlepingu sõlmimine IT seadmete rentimiseks“ tulemused. Otsustati sõlmida raamlepingud (tähtaeg 48 kuud) IT-seadmete rentimiseks minikonkursside alusel osaühinguga Digistep, osaühinguga PT Mikro, aktsiaseltsiga Dattel, aktsiaseltsiga Klick Eesti ja osaühinguga Green IT.
5. Otsustati sõlmida hanklepingu osaühinguga Abetone Ehitus kinniste rajamiseks Tori valla teedel ja tänavatel. Lepingu maksumus on 39 165,14 eurot (lisandub km).
6. Kinnitati väikehanke „Kaubiku kasutusrent 2“ tulemused. Otsustati sõlmida kaubiku kasutusrendi leping aktsiaseltsiga Mobire Eesti. Lepingu periood on 60 kuud sõlmimisest ja maksumus 23 934 eurot (lisandub km).
7. Anti 69 isikule aiaaadena kasutusse Sindi linnas asuvate, vallale kuuluvate kinnistute osad.
8. Sõlmiti munitsipaalaluruumi üürileping ühe isikuga.
9. Nõustuti katastriüksuste moodustamisega Sauga vallavolikogu 25.09.2009. a otsusega nr 41 kehtestatud detailplaneeringu alusel. Määrati Kilksama külas asuva Kasevälja katastriüksuse baasil moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed.
10. Nõustuti katastriüksuste moodustamisega Tori vallavolikogu 16.05.2024. a otsusega nr 270 kehtestatud detailplaneeringu alusel.

Määrati Tammiste külas asuva Susimetsa katastriüksuse baasil moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed.

11. Nõustuti Kilksama külas Metsavälja katastriüksuse jagamisega.
12. Nõustuti Räägu külas asuva Täkuvälja katastriüksuse jagamisega.
13. Seati tähtajatu sundvaldus:
 - aktsiaseltsi Enefit kasuks Eametsa külas asuvatele kinnistutele side maaliini, side õhuliini, sidekapi ja sidekaevu rajamiseks;
 - osaühingu Elektrilevi kasuks Sindi linnas Lõmpsi tee ja Kure tänava katastriüksustele 0,4 kV pingega maakaabelliini, liitumis- ja joetuskilbi rajamiseks;
 - aktsiaseltsi Telia Eesti kasuks Selja külas asuvatele kinnistutele sideehitiste rajamiseks.
14. Kehtestati Nurme külas Sireli tee kinnistu detailplaneering, millega moodustati neli elamumaa krunti.
15. Anti projekteerimistingimused:
 - Urumarja külas Aruheina kinnistule biopuhasti rajamiseks;
 - Kilksama külas Allikivi kinnistule elamu ehitamiseks;
 - Pärivere külas Siimo kinnistule elamu ehitamiseks;
 - ühisveevärgi torustiku rajamiseks Nurme külas asuva Mõisapargi elamupiirkonna ühendamiseks Eametsa külas asuva Puti piirkonna ühisveevärgi torustikuga;
 - Eametsa külas Nurmeaia tee 42 kinnistul oleva aiamaja laiendamiseks elamuks.
16. Anti ehitusluba:
 - Pärivere külas Tamme kinnistul asuva elamu-lauda lammutamiseks;
 - Sindi linnas Pikk tn 9d kinnistule kinnise soojussüsteemi puuraugu rajamiseks;
 - Tammiste külas Karukella tn 6 kinnistule maasoosjupuuraukude rajamiseks;
 - Kilksama külas Graanuli kinnistule biopuhasti paigaldamiseks;
 - Urumarja külas Kullerkupu kinnistule puurkaevu rajamiseks;
 - Sindi linnas Kalamaja tee 4 kinnistul asuva tootmishoone rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks;
 - Sindi linnas Veski põik 7 kinnistule kinnise soojussüsteemi puuraukude rajamiseks;
 - Sindi linnas Tedre tn 9 kinnistule üksikelamu ehitamiseks;
 - Jõesuu külas Orava tee 26 kinnistule kinnise soojussüsteemi rajamiseks;
 - Tori alevikus Virula tn 11 kinnistule rannavõrkpalliväljaku

rajamiseks;

- Tori alevikus Virula tn 11 kinnistule väljõusaali rajamiseks;
 - Kiisa külas Lauri kinnistule abihoone püstitamiseks.
17. Kinnitati kahe hajaasustuse programmi 2023. a voorust rahastatud projekti lõpparuanne ja otsustati toetus välja maksta.
 18. Kinnitati ühe 2024. a hajaasustuse programmi rahastatud projekti lõpparuanne ja otsustati toetus välja maksta.
 19. Kinnitati Jänesselja lasteaia liitühmas Sipsikud laste arvaks 20.
 20. Otsustati rahastada valla eelarvest kuue lapse lapsehoiuteenuse kohatasu, kes ei ole saanud kohta lasteaia.
 21. Volitati sotsiaaltöö spetsialisti Tori vallavalitsuse esindajana täitma täisealise isiku eestkostja ülesandeid.
 22. Anti avaliku ürituse korraldamise luba:
 - Mikhail Veligotskiyle ürituseks „Misha Beast Tantsupidu“ Tori rahvamaja platsil ja Sindi linnas Klubi pargis 21. juulil;
 - SK Kruusarattaklubi Tori Põrgu rattasõidu 3. augustil (start ja finiš Tori alevikus);
 - MTÜ-le Tori Kultuuriselts Tori rõõmsate laste päevaks Tori rahvamaja kinnistul 21. juulil;
 - MTÜ-le Sindi Aerutamisklubi ürituseks „Nordic Cup Estonia 2024“ Sindi karestiku alal 11. augustil;
 - TeamPinkPurple Disc Golf MTÜ-le ürituseks „Tõuse. Naerata. Säre. Sindi discgolfivõitlus“ Sindi linnas Sõpruse pargis 3. augustil;
 - MTÜ-le Pärnu Motoclub Eesti ja Balti meistrivõistlusteks „Pärnu Kuningas 2024“ Eametsa külas Ristemäe kinnistul 16.–18. augustil.

23. Otsustati eraldada reservfondist 2585,06 eurot Sauga avatud noortekeskuse projekti „YES! GAM-EU“ omaosaluse suurenemise katteks.
24. Kinnitati Tori valla 2025. aasta eelarve koostamise lähtetingimused.
25. Otsustati hüvitada rendileandjale kahju 847,90 eurot Sauga teenuskuse koopiomasina eest.
26. Otsustati hüvitada kahju 878 eurot, mis tekkis valla maal asunud puu kukkumisel erakinnistule. Raha eraldatakse reservfondist.

Vallavalitsuse istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

Sindi linnas Kevade, Suve ja Tiigi tn kinnistute detailplaneeringu avalikust väljapanekust

Sindi linnas Kevade, Suve ja Tiigi tn kinnistute detailplaneeringu avalik väljapanek toimus 17.06–14.07.2024 ning avalik arutelu 6.08.2024. Avaliku väljapaneku ajal laekusid arvamusd ühe planeeringualal oleva katastriüksuse omanikult katastriüksuse suuruse, juurdepääsude, sademe-

vee ja olemasoleva situatsiooni kohta. Neile Tori vallavalitsuse poolt vastati ja võimaluse piires võeti arvesse. Teise katastriüksuse omanike poolt laekus arvamus, et nad ei nõustu pakutud lahenduses naaberkatastriüksusele juurdepääsu osas. Tori vallavalitsuse seisukoht on, et jääda olemasoleva

lahenduse juurde. Detailplaneeringut menetletakse edasi vastavalt seaduses ettenähtud korrale.

Avaliku arutelu protokolli ja planeeringu materjalidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/sindi-linn-kevade-suve-tiigi-dp.

KOHALIKU
OMAAALGATUSE
PROGRAMM

SÜGISVOOR ON PEAGI AVATUD!

TAOTLUSI SAAB ESITADA KUNI
2.10.24 KELLA 16:30

ROHKEM INFOT JA JUHISED
ARENDUSKESKUS.EU/KOP

PÄRNUMAA
ARENDUSKESKUS

Septembrist muutuvad vabaühenduste toetuse saamise tingimused

Tori vallavolikogu võttis 15. augusti istungil vastu määruse, millega muudeti senist vabaühendustele toetuse andmise tingimusi ja korda. Uue mittetulundustegevuse toetuse andmise korra järgi antakse toetust Tori valla elanikele suunatud tegevusteks, mille eesmärk on edendada kas kultuuri, religiooni, haridust, laste- ja noorsootööd, sporti, kogukonnaelu, rahvatervist või elukeskkonda. Vabaühendused saavad jätkuvalt taotleda tegevustoetust ja ühekordset toetust, samuti toetust projektide kaasfinantseerimiseks. Lisandunud on ürituste korraldamise toetus ja muutunud toetuste taotlemise tähtsajad.

Mille jaoks saab toetust taotleda?

Toetust võib taotleda tegevusteks, mis:

- toimuvad Tori vallas;
- on suunatud Tori valla elanikele;
- tutvustavad Tori valda laiemale üldsusele;
- on muul viisil seotud Tori vallaga.

Tingimuseks on, et tegevusega ei taotleta kasumit.

Toetused

1) **Tegevustoetus** on toetus, mida antakse taotleja põhikirjaliste eesmärkide ning tegevuse korraldamiseks ja tema kestva arengu tagamiseks. Tegevustoetust antakse eelkõige taotleja igapäevaste kulude (mh taotleja omandis või valduses oleva kinnistu haldus-, transpordi-, side-, kantselei-, personali-, koolituskulu jm) katmiseks. Üldjuhul antakse tegevustoetust ühele taotlejale aastas maksimaalselt 15 000 eurot. Taotlus tuleb esitada **1. novembriks**.

Taotluse tegevustoetuse saamiseks võivad esitada mittetulundusühingud ja sihtasutused:

- kes on registreeritud ja tegutsevad Tori valla haldusterritooriumil ja kelle põhikirjaliste eesmärkide hulka kuulub valla kultuuri-, noorsoo- ja spordi tegevuse arendamine või elukeskkonna parendamine ning kohaliku omavalitsuse arengule kaasa aitamine;
- kes on registreeritud väljaspool Tori valda, kuid kelle tegevusest saavad kasu Tori valla elanikud.

Tegevustoetust võivad taotleda ka avalikes huvides tegutsevad ühingud.

2) **Ürituse korraldamise toetus** on toetus, mida antakse mittetulunduslikule ühingule, seltsingule või füüsilisele isikule kogukonnale suunatud ürituse korraldamise kulude katteks. Toetust antakse kuni 1000 eurot ürituse kohta, kuid mitte rohkem kui 10 000 eurot aastas ühe taotleja kohta. Ürituse korraldamise toetuse taotlust saab esitada kolm korda aastas (**1. märtsiks, 1. juuliks või 1. oktoobriks**). Kui sündmused on teada juba aasta algul, siis võib esitada ühe taotluse kogu aasta peale.

Ürituse korraldamise toetust võivad taotleda mittetulundusühingud, sihtasutused, füüsilised isikud, seltsingud ja äriühingud.

3) **Ühekordne toetus** on toetus, mida antakse projektide elluviimiseks ning taotlejale vajaliku inventari ja esemete soetamiseks. Ühekordset toetust antakse kuni 300 eurot aastas ning seda võib taotleda aasta ringi.

Ühekordset toetust võivad taotleda vallas registreeritud mittetulundusühingud, sihtasutused, füüsilisest isikust ettevõtjad, äriühingud, füüsilised isikud ning seltsingud.

4) **Kaasfinantseerimise toetus** on toetus, mida antakse projektide kaasfinantseerimiseks, mida rahastatakse erinevatest fondidest või programmidest. Toetust antakse kuni 80% kaasfinantseeringu summast ning seda võib taotleda aasta ringi.

Kaasfinantseerimise toetust võivad taotleda vallas registreeritud mittetulundusühingud, sihtasutused, füüsilisest isikust ettevõtjad, äriühingud, füüsilised isikud ning seltsingud.

Üldjuhul ei eraldata toetust juriidilisest isikust taotlejale, kes on taotluse esitamise ajaks tegutsenud vähem kui kuus kuud.

Toetust ei saa taotleda vallavalitsuse hallatav asutus ega selle struktuuriüksus, huvivõi spordiring, kultuurikollektiiv või treeningrühm. Samuti ei saa toetust taotleda valla osalusega sihtasutus või mittetulundusühing.

Küsimuste korral võtke palun ühendust: arendusspetsialist Ave Lääne, tel 5749 3555, e-post ave.laane@torivald.ee.

Mittetulundustegevuse toetuse andmise korraga saab alates septembrist tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/vabauhenduste-toetuse-taotlus.

5. septembril kell 17 ootame kõiki, kellele teema huvi pakub, Sindi seltsimajas. Anname ülevaate uuest korrast ja vastame tekkinud küsimustele.

Mittetulundustegevuse toetuse andmise korra infopäev toimub 5. septembril kell 17 Sindi seltsimajas.

Vabaühendused saavad mitmeid toetusi taotleda. Pildil Sindi tuletõrje selts

Foto: Karmen Kärj

Oodatakse ideid Jõesuu külapäevaks

LAURI LUIDE
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Tori vald osaleb üle-euroopalises URBACT programmi koostöövõrgustikus Econnecting, mille raames käivad eri riikide arhitektid koos, et jagada kogemusi, kuidas elu väikestes asulates muuta paremaks ja mugavamaks. Tori vallas keskendub projekt Jõesuu külale. Fookuses on linnaliste ja maaliste piirkondade omavahelise mobiilsuse küsimused. Sisendit kogutakse ekspertidelt ja rahvasvahelistelt partneritelt, kuid kõige enam elanikelt endilt.

Võrgustik Econnecting koondab üheksa partnerlinna Itaaliast, Montenegrost, Kreekast, Portugalist, Iiriimaalt, Eestist, Sloveeniast, Ungarist ja Hispaaniast, kes töötavad ühiselt välja jätkusuutlikke terviklikke strateegiaid ja meetmeid linnalise keskkonna ning hajaasustuse funktsionaalsete piirkondade jaoks. Fookuses on nutikate liikumislahenduste väljatöötamine, mis võimaldavad säästvat liikumist ja parandavad teenuste kättesaadavust kõigile elanikele. Koos külade, linnade ja keskuste taaselustamisega peaksid need parandama kodanike üldist elukvaliteeti ja astuma olulise sammu rohelisele üleminekule.

Koostööpõhise lähenemise

ja dialoogipõhise planeerimisprotsessi kaudu arendab Econnecting uuenduslikke strateegiaid keskkonnasäästlikkuse, aktiivse kogukonna ja hea valitsemistava ning jätkusuutlike tihe- ja hajaasustuse ühenduste ristumiskohas. Nii saab Econnecting positiivsete muutuste katalüsaatoriks ja näitab koostööl põhineva linnaplaneerimise ümberkujundavat jõudu Euroopa mastaabis.

21. septembril, kui toimub üle-eestiline maal elamise päev, on plaanis Jõesuu korraldada URBACT projekti raames meeleolukas külapäev, mis innustaks kohalikke elanikke aktiivselt osalema ja oma ideid jagama. Kavas on muuhulgas luua 2-3 ajutist *pop-up* parki ja vaba aja veetmise ala, kus kohalikud saavad erinevaid parkide asukohti katsetada ja toredasti aega veeta. Soovime kaasata kohalikke ka uue keskuse planeeringu loomisesse.

Eesmärk on muuta külapäev nii kaasahaaravaks ja lõbusaks, et kõik kohalikud tunneksid soovi kaasa lüüa. **Tule oma ideega ja osale! Spordivõistlused, müügitelid, elav muusika, mängud – kõik ettepanekud on teretulnud! Selleks, et oma idee ja tegevus välja käia, palun anna endast märku: Piret Kallas, e-post piret.kallas@torivald.ee, tel 5198 4663.**

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

Maal elamise päev Tori vallas

21. septembril

JÕESUU KÜLAPÄEV:
laat ja mõttekoda

SLAAVI LAAT
Sindi seltsimaja ümbruses

Hobuste müüginäitus
TORI HOBUSEKASVANDUSES

Külastajaid ootab
ALPAKAFARM
NIIDU KÜLAS

Lisainfo Facebookist, valla uudisteportaalist
uudised.torivald.ee ja kodulehelt
www.maalelamispäev.ee.

TULE VEEDA TORE PÄEV!

Asutati Tori valla spordikeskus

Vallaelanikele mitmekesismate liikumis- ja spordivõimaluste pakkumiseks ning valla spordirajatiste haldamiseks otsustas volikogu juunikuulise istungil asutada Tori valla spordikeskuse. Keskuse loomise eesmärk on läheneda teemale terviklikult – seni on spordi- ja liikumisharrastuse arendamine valla eri piirkondades olnud killustatud ja eri tasemel. Sarnaselt Tori valla kultuurikeskusele on Tori valla spordikeskus juriidiline isik, mille ülesandeks on valdkonna juhtimine ja koordineerimine.

Tori valla spordikeskuse tegevus peab tagama spordirajatiste korrashoidu ja aren-

damise, et igas vanuses Tori valla elanikel ja külalistel oleksid võimalused liikuva eluviisi harrastamiseks. Praegu asub valdav osa valla spordi- ja liikumisharrastuse taristust valla viies suuremas keskkuses. Rajatise haldavad koolid, lasteaiad, noortekeskused ja vallavalitsus. Igas võimalas on oma administratoor, kelle ametikoht on kooli, kultuurikeskuse või valla struktuuris ning kõikidel võimalatel on erinevad teenuste hinnakirjad. Spordi- ja liikumisharrastuse edendamiseks tegelevad spordiklubid (Are ja Tori piirkonnas) ja vallavalitsus. Spordiklubid korraldavad spordi- ja liikumisüritusi, lähtudes oma

piirkonnast. Sellise töökorralduse tulemusena puudub ühtne ja keskne ülevaade saalide ja väljakute broneerimisest ning kasutajate ligipääs võimalustele on piiratum, valdkonna arendamiseks kasutatavad ressursid on killustunud ja kompetents hajutatud. Ühtne taristu haldus tähendab, et arendus ja hooldus on keske ning seda juhib spordivaldkonnaga otseselt seotud meeskond, lähtudes valla terviklikust vajadusest. Valla spordikeskuse loomine tõhustab tööjõu kasutamist ning annab selge ülevaate valla spordiobjektide kasutamisest, võimaluse arendada teenuseid ja broneerimissüsteemi ning

ühtlustada hindasid. Spordiklubidel säilib ka pärast spordikeskuse loomist oluline roll – kas piirkonna või mõne spordiala edendamisel.

Tori valla spordikeskuse loomine on eriti vajalik Tammiste multifunktsionaalse kogukonnakeskuse rajamise puhul, sest sealseid ruume hakkavad kasutama erinevad asutused ning väga oluline on ruumide riskasutus. Spordikeskuse rajamise vajadus on tekkinud küll Tammiste kogukonnakeskuse peatsest loomisest, aga hõlmab kokkuvõttes kõiki valla piirkondi ja annab pikas perspektiivis lisandväärtust Tori vallale tervikuna.

AU-KODANIK

AASTA NOOR

AASTA TEGIJA

AASTA SPORT-LANE

AASTA ETTEVÕTE

AASTA HARIDUS-TÖÖTAJA

AASTA SOTSIAAL-VALDKONNA EDENDAJA

AASTA SPORDI-EDENDAJA

AASTA NOORSOO-VALDKONNA TEGIJA

AASTA KULTUURI-EDENDAJA

MÄRGAKE JA ESITAGE TORI VALLAHÄID, TUBLISID JA TEGUSAID INIMESI!

Kõikide kategooriate kandidatuure ootame koos põhjendusega hiljemalt 15. septembriks! Avaldused saata kirjalikult Tori vallavalitsusse Pärnu mnt 12, Sindi või aadressil tori@torivald.ee

Aasta haridustöötaja ja aasta noorsoo-valdkonna tegija aunimetuse andmise ettepanekud palume teha hiljemalt 1. septembriks.

LISAINFO KÕIKIDE KATEGORIADE KOHTA WWW.TORIVALD.EE

Vallavalitsus ootab tunnustamissetpanekuid

Tori vallavalitsus ootab taotlusi valla kodanike ja ettevõtete tunnustamiseks.

Tori valla aukodaniku nime-tus antakse vallapoolse austus-avaldusena üksikisikule, kelle elutöö, tegevus ja isiklik eeskuju majanduse, kultuuri, hariduse, spordi, sotsiaal- või mõnes muus valdkonnas on pikema perioodi vältel silma paistnud erilise tulemuslikkusega ja kes on mõju-tanud oluliselt Tori valla arengut. Aukodaniku kandidaatide kohta võivad ettepanekuid teha volikogu liikmed, vallavalitsus ja vallavanem. Vähemalt kahe-kümne allkirjaga on õigus ette-panek esitada vallakodanikel, valla hallataval asutustel, vallas tegutsevatel ettevõtetel, liitude-l, seltsidel, seltsingutel ja klubidel.

Ettepanekuid aasta ettevõtte aunimetuse kandidaatide kohta võivad esitada volikogu ja valla-valitsuse liikmed.

Kõik füüsilised ja juriidilised isikud võivad esitada kandidaate järgmistele aunimetustele omistamiseks:

- aasta tegija (füüsiline või juriidiline isik või kollektiiv, kes oma tööalase või ühis-kondliku tegevusega on silma paistnud mõne valdkonna edendamisel, tõstnud vald-konna mainet või toonud valdkonnale tuntuks);
- aasta noor (noor vanuses 7-26 eluaastat või vallas tegutsev noortekollektiiv, kelle töö, tegevus või saavutused on olnud teistele noortele eesku-juks ning motivatsiooniks);
- aasta haridustöötaja, sh huvi-haridusvaldkonna töötaja kelle töö ja isiklik eeskuju on oluliselt kaasa aidanud laste ja õpilaste kujunemisele mitme-külgselt arenenud isiksusteks ning kelle tegevus on positiiv-selt mõjutanud haridusvald-

konna ja Tori valla arengut;

- aasta noorsoovaldkonna tegija (noorsootöötaja, huvi- või rin-gijuht, treener või muu noor-tega tegelev isik, kelle töö ja isiklik eeskuju on oluliselt kaasa aidanud noorte kaju-nemisele mitmekülgselt are-nenud isiksusteks ning kelle tegevus on positiivselt mõju-tanud noorsoovaldkonna ja Tori valla arengut);
- aasta sotsiaalvaldkonna eden-daja (sotsiaalvaldkonnas või sellega seonduvas valdkon-nas tegutsev isik, kes on oma tööalase või ühiskondliku tegevusega panustanud vald-konna arendamisse);
- aasta kultuuriedendaja (füüsi-line isik või kollektiiv, kes on pälvinud kultuuriavallikkuse tähelepanu või on silmapaist-valt hästi esinenud erialastel konkurssidel ja aidanud kaasa Tori valla kultuurielu edenda-misele);
- aasta sportlane (üksikisik või võistkond, kes on esindanud valda ning saavutanud vaba-riiklikel või rahvusvahelistel suurvõistlustel märkimisvää-rseid tulemusi);
- aasta spordiedendaja (spor-divaldkonna aktivist, treener või juhenda, kes on panusta-nud Tori valla sporditegevuse edendamisse).

Ettepanekud koos põhjen-dusega palume esitada kirja-likult hiljemalt 15. septemb-riks, aasta haridustöötaja ja aasta noorsoovaldkonna tegija aunimetuse andmise ettepane-kud hiljemalt 1. septembriks e-posti aadressil tori@torivald.ee või postiaadressil Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86703 Pärnu maakond.

Rohkem infot valla kodule-hel www.torivald.ee/ Üldinfo / Tunnustused.

Jalgratta- ja jalgteede võrgustik saab täiendust

LAURI LUIDE
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Ohutu liikumisvõimalus jalakäijatele, jalgratturitele ja teistele kergliiklusvahenditega liiklejatele on igas elurajoonis tähtis. Vallavalitsus on saanud positiivse otsuse kahe väga olulise projekti kaasrahastamise kohta – Nigula tee jalgratta- ja jalgteede teise etapi rajamiseks ning Pärivere tee jalgratta- ja jalgteede rajamiseks.

Nigula tee jalgratta- ja jalgteede Eametsa külas

Nigula tee jalgratta- ja jalgteede luuakse kergliiklejatele ohutu liikumisvõimalus Eametsa külast teiste asulateni, kus paiknevad elanike jaoks olulised teenused, asutused ja ettevõtted. Lisaks ühendab loodav tee Eametsa küla Pärnu linna rattateede võrgustikuga.

Esimeses etapis rajati mullu jalgratta- ja jalgteede, mis saab alguse Sauga alevikust ning kulgeb mööda Allika ja Nigula teed kuni Nigula ja Farmeri tee ristmikuni, kus lõpeb tupikuna. Sauga alevikus on see lõik ühendatud Pärnu linna viiva jalgratta- ja jalgteede lõiguga. Teise etapiga kavandatakse 2,3 kilomeetri pikkune jalgratta- ja jalgteede algab Nigula ja Farmeri tee ristmikust, liigub piki Nigula ja Karikakra teed ning edasi läbi metsatuka

kuni Pärnu lennujaamani. Seal ühendatakse kavandatav tee Pärnu linna jalgratta- ja jalgteede võrgustikuga. Jalgratta- ja jalgteede teine haru suundub Karikakra teelt Nigula tee peale tagasi.

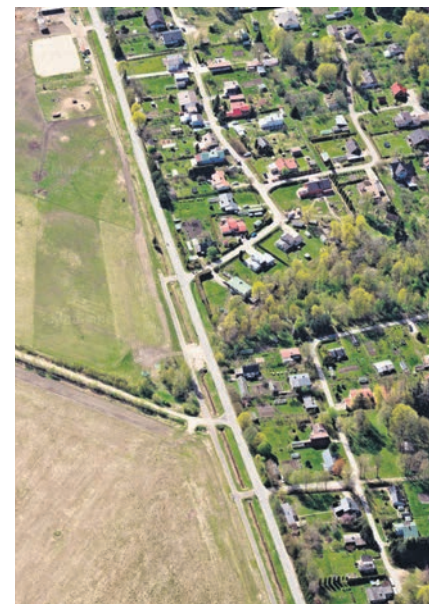
Projekti kaasrahastab osaliselt Euroopa Liit. Projekti eeldatav maksumus on 770 092,76 eurot ja toetus 492 859,37 eurot. Projekti lõpptähtaeg on 2026. aasta september.

Pärivere tee jalgratta- ja jalgteede Are alevikus

Pärivere tee Ares on oluline liikumistee nii jalakäijatele, ühistranspordi kasutajatele kui ka autojuhtidele. Pärivere tee jalgratta- ja jalgteede rajamisega luuakse ohutu liikumisvõimalus Are alevikust ühistranspordipeatusesse, Are kooli ja Are huvikeskusesse, kus asuvad ka noortekeskus, raamatukogu, valla teenuskeskus ja teised teenused. Jalgratta- ja jalgteede rajamine muudab igapäevase liiklemise oluliselt ohutumaks.

Kavandatav jalgratta- ja jalgteede kulgeb Pärivere tee ja Kaldeni tee ristmikult mööda Pärivere teed kuni Oja tänava otsani. Oja tänava kaudu saab liikuda Via Baltica äärsele jalgratta- ja jalgteele. Koos uue jalgratta- ja jalgteega plaanitakse rajada ka valgustus, pingid, jalgrattahoidjad ning rattaparkla Are põhikooli juurde, et

Foto: maa-amet 2024

Jalgratta- ja jalgteede Eametsas

soodustada laste ja noorte rattaga liikumist.

Projekti kaasrahastab osaliselt Euroopa Liit. Projekti eeldatav maksumus on 618 737 eurot ja toetus 356 654,35 eurot. Projekti lõpptähtaeg on 2026. aasta september.

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Eesti tuleviku heaks

Kriise ei lahendata arvamuste paljususega, vaid ühtsete hoiakute, sõna ja teoga

RAIVO LUMISTE
PÄRNU LINNAVALITSUSE ELANIKKONNAKAITSE JA KRIISIVALMIDUSE KOORDINAATOR

Just sellest soovitaksin lähtuda kriisideks valmistudes ja kindlasti siis, kui kriisidele päriselt reageerida tuleb. Ühtsed hoiakud, sõnad ja teod silmutavad teed usaldusele ja koostööle üksikisikute vahel, kogukonnas, asutustes ja organisatsioonides, omavalitsustes ja riigis.

Koostöö ei ole sõnakõlks, see on meie võime, mille arendamiseks peab ja saab igaüks panustama, et võimaldada rolliselgus, toimetulek ja tõhus koosteguvus. Väikese rahva ja riigina oleme tugevad vaid siis, kui suudame väärtustada koostööd ja ühiselt tegutseda.

Meie „vastavõistkond“ mõistab hästi, mida, millal ja kuidas rünnata, lagundada ja õonestada. Sihtmärk nr 1 on koostöö ning kahetsusväärset on seda sihtmärki alati lihtsam rünnata kui kaitsta ja arendada.

Koostöö lõhkumine on hübriid-rünnakute eesmärk ja seda tehakse iga päev. See on lahinguväli, kus me endalegi teadmata iga päev võitleme. Meie endi informeerimata arvamusel või pooltõdede avaldamine avalikkuse ees on suurepärane kontekst rünnakute edendamiseks. Võimalused vaenajale, et õigel ajal õiges kontekstis halba teha.

Pärnumaa omavalitsused on otsustanud valmistuda kriisideks koos ja koostöös. Mõistetakse, et ühine, ühtne ja järjepidev tegevus on kriitiliselt vajalik. Praegused Pärnumaa

omavalitsuste juhid mõistavad hästi, et kriisivalmiduse saavutamiseks on ühtsed ja motiveeritud sõnumid tähtsad. See on kriisikommunikatsioon, milles meie juhid aktiivselt ja omakasupüüdmata osalevad. See on nende igapäevane lahinguväli, milles eesmärk üks – kaasata ja kaitsta inimesi.

Pärnumaa omavalitsuste juhid, erinevalt teistest Eesti maakondadest, on jõuliselt alustanud ametikohtade loomisega omavalitsuse koosseisus. Tark otsus, sest elanikkonnakaitse ja kriisivalmiduse valdkond on väga kiire arengus ja samas on ressursipuu-dus suur. Vajalik on hoida fookust, keskenduda olulisele ning leida parimad ja kestvaimad lahendused omavalitsustele. Sellise olukorra kirjeldus omab kriisi tunnuseid ning koostöö, mida juhid on otsustanud teha, on ainuõige lahend.

Pärnu linna kriisivalmiduse arendamine on linnapea vastutuses. Tema on kriisis ka kriisijuht. Linnapead toetab ja kriisilahendusi töötab välja linnavalitsus, kriisis kriisistaap. Seega ei ole kriisijuht kunagi üksik, ta toetub meeskonnale ja meeskonna tööle. Elementaarne.

Olgu rõhutatud, et Pärnu linn ja tegelikult ka kõik teised Pärnumaa omavalitsused on kriisikogenud. Aastate jooksul on olnud mitmetest erinevatest kriisidest ja samas õpitud teistelt. Õpiprotsess on kohustuslik osa tänases omavalitsuses, ainuüksi Pärnu linnavalitsuses on sellel aastal läbinud erinevaid kriisilõpetusi üle 80 inimese. Täpselt samuti teevad kõik Pärnumaa omavalitsused.

Näide ulatusliku evakuatsiooni

õppet on võrdlemise ajane. Alles maikuus harjutasid Saarde vald ja Paikuse osavald eesotsas nende juhtidega ulatuslikku evakuatsioonitoetust. Õppel olid konkreetse eesmärgid ja osateadmised, sealhulgas see, kuidas planeerida ja koordineerida toetust ning võimaldada omavalitsuse allasutuste töötajatele ja teenistujatele ulatusliku evakuatsiooni alast koolitust.

Ülitubli jõupingutus ja suur tänu kõigile teile! Jätkame samas vaimus ja oleme eeskujuks teistele. Selle õppuse tulemusena saame Pärnu ja Saarde inimestele taas kinnitada, et oleme paremini valmis kui kunagi varem.

Jutt ei oleks terviklik, kui ei mainiks omavalitsuste partnereid ja elluviidavat koostööd. Meie päästeamet, naiskodukaitse ja Punane Rist panustavad omavalitsuste kriisivalmiduses võrdsele palju nii kogukondlikul kui asutuse tasemel.

Me arutleme, juhtub ka, et vaidleme, kuid alati parima tulemuse saavutamise nimel. Me tegutseme koos selleks, et tegelikult kriisis mõistaksime üksteist poolelt sõnalt ja teolt. Koostöö on jõuline, tulemusele suunatud ja mis kõige olulisem, üksteist mõistev, sõbralik ja toetav. Sama kurssi tahame ühiselt hoida ja levitada seda ka inimesteni.

Lõpetuseks. Elanikkonnakaitse ja kriisivalmidus vajavad kõigi inimeste personaalset puudet. Iga kett on täpselt nii tugev kui selle nõrgim lüli. Elanikkonnakaitse kõige esimene kaitsekiht on inimene. Just nii räägib meile elanikkonnakaitse kontseptsioon ja just sinna on praegu omavalitsuste jõupingutused suunatud.

TOETAB

KOOLITUS

KODUMAJAPIDAMISES KASUTATAVAD OHTLIKUD AINED INIMESELE JA LOODUSELE

P, 15. september
kell 10.00 Sindi Seltsimaja
kell 15.00 Tori Rahvamaja

Koolituse viib läbi:
HELEN ORAV-KOTTA
mereökoloog ja keskkonnabioloog

Koolitus koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast. Õpitoas valmistatakse:
• 2 kosmeetikatoode (deodorant ja kehakreem-emulsioon)
• 2 puhastusvahendit (küürimis pasta ja pesupulber)

Kõik töövahendid on kohapeal olemas. Osalejad saavad kaasa retseptid.

Koolitusel osalemine on TASUTA, kuid vajalik eelregistreerimine: elurikas.torivald.ee/registreerimine

Eterniidi kogumisringile registreerimine

Tori vald sai SA-lt Keskkonnainvesteeringute Keskust toetust kodumajapidamises tekkinud eterniidijäätmete kogumise korraldamiseks. Eterniiti võetakse vastu ainult eraisikutelt, kelle elukoht rahvastikuregistris on Tori vald. Üleandmise soovi registreerimine algab 9. septembril ja kestab kuni eeldatava mahu täitumiseni või kuni 20. septembrini. Maksimumkogus ühe majapidamise kohta on 3 tonni.

Registreerudes tuleb kirja panna oma nimi, kontaktandmed aadress, telefon, e-posti aadress ja eterniidijäätmete kogus (1 m² eterniiti kaalub umbes 16 kg). Info saata e-posti aadressil tori@torivald.ee.

Registreerimisavalduse saab ka teha teenuskustes kohapeal, selleks tuleb aeg kokku leppida, helistades keskkonnaspetsialist Janne Soosalule tel 525 3929. Eterniit tuleb ise viia selleks ette nähtud kogumiskohtades olevatesse konteineritesse. Täpsem ajagraafik ja vastuvõtutingimused lepitakse registreerunutega personaalselt kokku.

Foto: Kärt Linder

Maailmakoristuspäev juhib tähelepanu e-sigareti kahjulikule keskkonnamõjule

EGER KARUSE
MAAILMAKORISTUSPÄEVA
TURUNDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONIJUHT

Maailmakoristuspäev toimub tänava seitsmendat korda 20. septembril ning sel aastal esimest korda ÜRO ametliku kalendripäevana. Lisaks koristamisele pööratakse Eestis erilist tähelepanu elektroonilise sigareti ehk veibi kahjulikule keskkonnamõjule.

Mullu võttis kodanikualgatuses osa ligi 56 tuhat eestlast ja 19 miljonit inimest üle ilma. „Oleme kaasanud inimesi lasteaiast ülikoolini, ettevõtteid ja kogukondi. Maailmakoristuspäev on eelkõige ennetustöö,” märgib Eesti Maailmakoristuse eestvedaja Elike Saviorg. Eesti kõige aktiivsem koristaja on õpilane – suisa 92% Eesti koristajatest olid mullu lapsed ja noored.

Viimastel aastatel on üha kasvanud ühekordsete elektrooniliste sigarettide kahjulik mõju. „Ühekordne e-sigaret on Eestis praegu väga suur probleem. Algselt suitsetamisest loobumise lihtsustamise egiidi all müüdnud toode on leidnud hulgaliselt tarbijaid ka inimeste hulgas, kes varem tubakatooteid ei tarvitanud. Eriti suur on tarbijaskond noorte naiste ning laste hulgas,” tõdeb Saviorg.

Tervisearengu instituudi 2021. aasta uuringu järgi oli Eesti noorte hulgas vaieldamatult kõige populaarsem tubakatoode e-sigaret. Uuringust selgus, et viimase nelja nädala jooksul oli seda tarvitanud 30% 14-15-aastastest ning 48% 16-18-aastastest õpilastest. Praeguse populaarsuse juures on veipijate hulk ilmselt kasvutrendis.

„Lisaks tervisekahjule on

Foto: Maarika Roosi

ühikordne elektrooniline sigaret ka jäätmena ütlemlata probleemne. Oma tugeva kesta tõttu laguneb veip looduses küll aeglaselt ning tihti jõutakse see enne ära koristada, kui liitiumioonaku kurja tegema hakkab, ent leostuda võivate ainete hulk on muljetavaldav ning mürgine,” selgitab Eesti Maailmakoristuse eestvedaja. Ta lisab, et taaskasutuse vaates on toote käitlemine töömahukas, sest ühekordne veip ei ole avatav, küll aga on liitiumioonakus kasutatavad materjalid väärtuslikud: „Ametlikult müüdnud kogusest suudetakse kokku korjata vaid umbes viis protsenti! Seda väheseteadlikkuse, kuid kindlasti ka keerulise tagastusprotsessi tõttu.”

Kasutatud veipe võetakse vastu jäätmejaamas, väike-

elektroonika kogumispunkti-des ning neid müüvates kauplustes. „Kuna aga tarbija jaoks lihtsast kogumise viisi ei ole, lõpetab 95% veipidest prügi-kastis või looduses. Lisaks tarbimisest loobumisele aitaks probleemi ulatust kindlasti vähendada ühekordse toote vältimine ning selle väljavihetamine korduvalt kasutatava toote vastu,” nendib Saviorg. Ta lisab, et kasutatud ühekordsed e-sigaretid tuleb utiliseerida kas lähimasse vastuvõtupunkti või selle puudumisel viia need toidupoe või mõne muu kaupluse patareide kasti, sest ka sealtsaadi jõuab veip õige käitleja juurde.

Teeme elule ruumi

Viimaste aastate koristused on näidanud, et üha enam leitakse loodusest lisaks tava-pärastele suitsukonidele ka

kasutatud ühekordseid e-sigarette. „Oleme varem rääkinud eri jäätmeliikidest, sellistestki, mis tihti prügiga ei seostu. Näiteks suitsukonidest. Ja kui möödunud aastal pöörasime erilist tähelepanu ühekordsetele plastist kalmuküünal-dele, mis vedelevad uskumatutes kogustes prügina nii kalmistutel kui surnuaedadeservades, siis tänava püüame jõuda inimesteni, kes tarvita-vad ühekordseid e-sigarette,” kirjeldab Eesti Maailmakoristuspäeva eestvedaja Elike Saviorg.

2024. aasta üleilmse maailmakoristuspäeva peamine sõnum – teeme elule ruumi – rõhutab meie ühiste jõupingutuste tohutut mõju. Koristades oma kodukohta ja ümbrust teeme me ruumi uutele võimalustele ning loome soodsa pinnase loodusele öide puhkemiseks. Samuti muudame me sellega ka kõigi kogukondade elukeskkonna turvalisemaks ja tervislikumaks. Nii looduses kui ka linnakeskkonnas koristades aitame muuta inimeste mõttemaailma ning loome sõna otseses mõttes rohkem ruumi kõigile elusolenditele, et nautida rohealasid ning et elu looduses saaks lokata.

Loomes koos puhtama maailma – tule 20. septembril maailmakoristuspäevale! Koristust saab läbi viia nii ükski kui väikese või suurema seltskonnaga, kaasates tegevusse kasvõi terve kogukonna ja sõprusseltsi. Suuremaid avalikke koristusi on kõigil võimalik ka maailmakoristuse kodulehel maailmakoristus.ee registreerida, kutsu-maks sekka rohkem huvilisi.

Koristuspäeval võib iga inimene leida endale südamelähedase paiga ja selle prügist puhtaks teha. Igasugune panus on tähtis ja vajalik. Igal aastal on tuhanded eestlased noppinud linnatänavatelt,

metsast, randadelt ja mujalt tonnide viisi prahti. Käiste üles käärimine ja koristamine on aga parim viis mõelda korra läbi oma harjumused, valikud ning elustiil.

Samuti ei tohiks ära unustada asjaolu, et kõik veed viivad Läänemerre, mis tähendab, et ka näiteks kõige kaugemas Eesti paigas elava inimese kanalisatsioonivesi jõuab lõpuks merre välja.

2024. aasta maailmakoristuspäeva rannakoristused

said alguse juba suvel ning 29. augustil tähistame Läänemere päeva. 20. septembril aga tulevad kümned tuhanded eestlased välja, et kõik koos maailmakoristuspäeval oma kodupaigad puhtaks kraamida. Maailmakoristusele saab registreeruda alates augusti keskpaigast maailmakoristus.ee kodulehel, samuti saab veebilehel registreerida avaliku koristuspaiga või -aktsiooni.

MIDA ON OLULINE TEADA VEIPIDE KOHTA?

- » Elektroonilist sigaretti kutsutakse ka e-sigareti, e-suitsuks ja veibiks.
- » Võimalusel tarbi e-sigaretti vähem. Kui aga tarbid, siis eelistada korduvkasutatavat.
- » Ära viska e-sigaretti tavalisse prügis! E-sigaret on väikeelektroonika seade.
- » E-sigaret sisaldab lisaks muudele materjalidele liitiumioonakut, mis on oma olemuselt patareid ning sisaldab keskkonnale hulganisti ohtlikke aineid.
- » Veibi akut on võimalik võtta taaskasutusse, ent toote käitlusprotsess on ütlemlata keeruline, sest sigaret ei ole avatav ning aku seal sees on plahvatusohtlik.
- » Elektrooniliste sigarettide kokku kogumisel on probleemiks madal teadlikkus ja tagastamise keerukus.
- » Kasutatud veip tuleb viia kas jäätmejaama, tagastada see kaupluse väikeelektroonika kogumiskasti või patareikasti.
- » Kuigi tegemist on väikeelektroonika seadmega, siis ka patareikasti pannes jõuab kasutatud toode õige käitlejani.
- » Vana e-sigareti peavad vastu võtma kõik väikeelektroonika kogumise kohustusega jaemüüjad.

ABIKS KORISTUSE ORGANISEERIJALE

- » Prügi soovime korjata enda ümbruskonnast. Sobib nii roheala, rand, kalmistu kui ka linnatänav. Vajadusel võta koristuskoha leidmiseks ühendust kohaliku omavalitsusega.
- » Väikeprügi kogumiseks soovime kasutada taaskasutatud kotte (vanad saia- ja leivakotid). Neid on mugav panna avalikesse konteineritesse.
- » Prügi ladustamiseks soovime kasutada avalikke või võimalusel isiklikku prügikonteinerit. Vajadusel küsi nõu kohalikest omavalitsusest.
- » Ohutuse tagamiseks soovime kasutada kindaid, vajadusel helkurvesti.
- » Registreeri koristus maailmakoristus.ee kodulehel.
- » Küsimuste korral võta ühendust maailmakoristuspäeva tiimiga: info@maailmakoristus.ee.

Kompostimine

Tori valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt peab jäätmevaldaja, kes köögi- ja sööklajajäätmeid vedajale üle anda ei soovi ning kompostib tekkekohal, esitama nõuetekohase taotluse Tori Vallavalitsusele. Taotlus on leitav ja täidetav <https://www.torivald/jaاتمemajandus1>.

Jäätmehoolduseeskirjas on kompostimise tingimusteks:

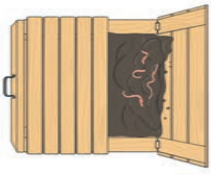
Vastavate võimaluste ja tingimuste olemasolul võib rakendada kohtikompostimist nii tiheasustuses, kompaktses hoonestusega alal, kui hajaasustuses. Aia- ja haljastusjäätmeid võib kompostida lahtiselt aunas, köögi- ja sööklajajäätmeid nõuetekohase kinnise kompostiriga. Hajaasustusalal võib köögi- ja sööglajajäätmeid kompostida lahtises aunas ümbruskonnale ohutult nii, et see ei soodustaks kahjurit levikut ega tekitaks muid häiringuid.

Komposti ei tohi panna jäätmeid, mis muudavad komposti kasutamiskõlbmatuks. Kompostrid ja -aunad peavad paiknema naaberkinnistust vähemalt kahe meetri kaugusel, kui naabrid ei lepi kokku teisiti ning vähemalt 10 meetri kaugusel kaevust. Biolagunevate jäätmete kompostimisel tuleb tagada, et toimuksid aeroobsed lagunemisprotsessid. Korrastamata, roiskuva, haisva, taimehaigusi levitava, keskkonnale ja inimese tervisele ohtliku ja mittesobivasse kohta rajatud kompostimiskoha peab kinnistu omanik omal kulul likvideerima.

Peamised kompostimisvõimalused:

1)Tavaline komposter

Kompostri võib poest osta või ise ehitada. Pealt ja külgedelt peab komposter olema kinnine. Soovitav on komposter vooderda metallvõrguga, et hoida närilised eemal.

2)Aunkompostimine

Kompostimine lahtiselt aunas. Ei vaja kasti.

3)Kiirkomposter

4)Kottkompostimine

5)Vermikomposter

Kui biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid ei ole kinnistul eeskirja kohaselt võimalik kompostida peab kinnistul olema toidu- ja köögijäätmete teistest jäätmetest eraldi kogumiseks vastav konteiner ning sellega kogutavad jäätmed tuleb anda üle jäätmevedajale. Kui biolagunevad aia- ja haljastujäätmeid ei ole kinnistul eeskirja kohaselt võimalik kompostida, tuleb need üle anda korraldatud jäätmeveo raames korraldatavate veoringide käigus või üle anda nõuetekohasesse käitluskohta (nt jäätmejaama).

Kompostimist soodustavad sammud:

- Materjalide õige tasakaal - kompostisegus peab olema enam-vähem pooleks rohelist materjali (kartulikoored, värskest niidetud muru ja toidujäätmeid) ning kiulist materjali (näiteks kuivanud lehed, oksaraod, majapidamispaber, saepuru).
- Kompost tuleb laduda kihiti (näiteks muruniide, köögijäätmed, muld, turvas, oksad, lehed) ja lisada peenemaid oksa või puistematerjali. Kui kompostis on vaheldumisi toidujäätmed aiapäätmetega, siis tõuseb kompostis temperatuur ja kompostimise protsess toimib.
- Õhulisuse tagamine - liiga tihe või liiga märg kompost hakkab mädanema, sel juhul on vaja lisada kompostile oksaraage, mulda, turvast, mätamulda, heina, hekseldatud põhku või ka ökopelletideid. Samuti tuleb komposti segada või hargiga komposti õhutada/kohendada.
- Niiskuse tasakaal - liigne kuivus ei lase kompostil kuumeneda ja kompostimise protsessid ei saa käivituda. Sel juhul võib komposti kasta. Liigne niiskus hävitab aga vajalikud mikroorganismid ning kompost hakkab mädanema ja haisema. Sel juhul segada komposti hulka kiulist materjali õhutamiseks.
- Toitained süsinik ja lämmastik - oksad, oksahake, muru, hein, kuivanud puulehed sisaldavad vähe lämmastikku. Komposti käima minemiseks on lämmastikku juurde vaja. Rohkelt on lämmastikku näiteks köögijäätmetes, aiapäätmetes, värskest niidetud murus, nõgestes, aga ka sõnnikus.

Lisainfo leitav: <https://kliimaministeerium.ee/biojaatmed> ning <https://kompostiljon.ee/>.

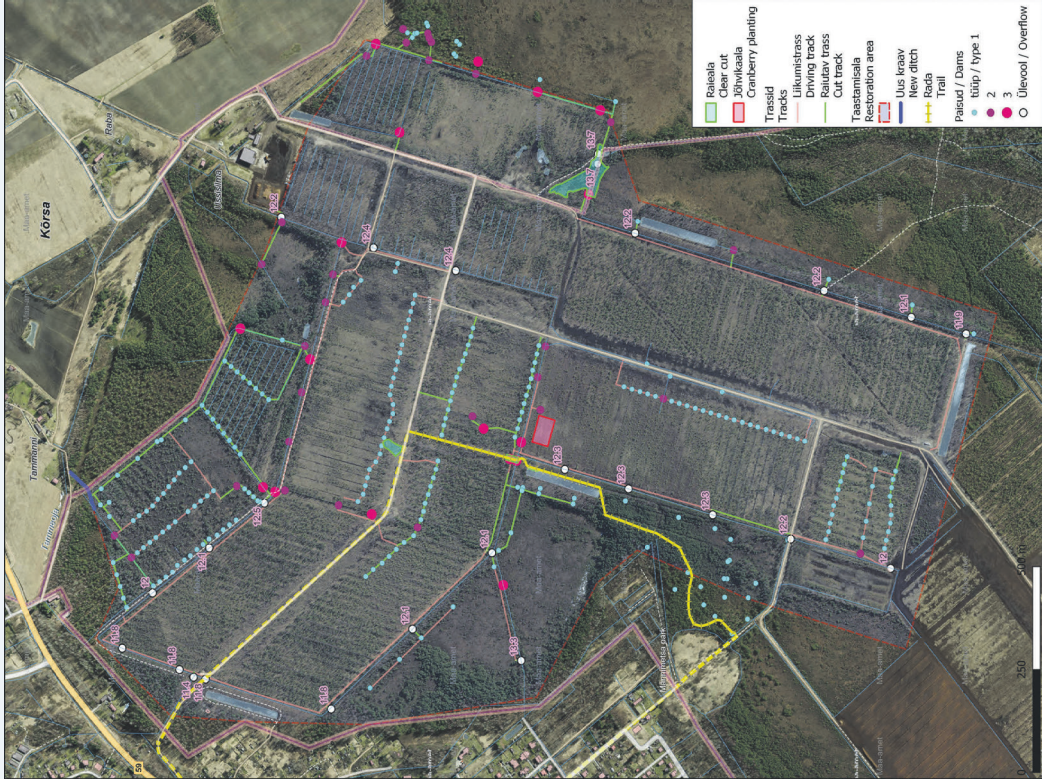

Kõrsa jääksoo taastamistööd

Projekt Waterlands toel on kavas 2024. a sügisel luua tingimused, mis võimaldaksid kuivendatud ja osaliselt turbast tühjaks kaevandatud jääksoos hakata uuesti soostuma. Selleks on vaja praegu kuivendatud alal taastada maapinnalähedane veetase. Vee äravoolu takistamiseks suletakse kuivenduskraavid enamasti turbast paisudega. Osadest paisudest voolab vesi üle ja nii ei tõuse veetase üle kraavi ümbritseva maapinna. Sel moel hoitakse ka sobivaid tingimusi kasvama hakanud metsale.

Plaanitud tööd:

- Kõrsa sohu rajatakse 240 hektari suurusele alale 293 paisu. Tööd on planeeritud nii, et veetase tõuseb üksnes jääksoos ja riigimaal.
- Eemaldatakse väike hulk puid koppade liikumise võimaldamiseks, kahepaiksete elupaiga valgustingimuste parandamiseks ning vähesel määral avatakse vaateid.
- Sootaimestiku kiiremaks taastumiseks istutatakse ühte piirkonda jõhvikataimi.
- Luuakse harrastusteaduse rada, kus saab lisaks jalutamisele teha loodusvaatlusi ning saata vaatlustulemused Tartu Ülikooli teadlastele.

Jääksoo taastamiskava ja teostusprojekti leiab: www.elfond.ee/waterlands/korsa

Projekt WaterLANDS (nr 101036484) rahastab Euroopa Liidu Horizon 2020 uurin- gute ja innovatsiooni programm. Projektis osaleb 32 partnerit üle Euroopa. Eestist osa- levad projekti tegevustes Tartu Ülikool, Eestimaa Looduse Fond, RMK ja Tootsi Turvas. Uuri lähemalt projekti rahvusvaheli- selt veebilehelt www.waterlands.eu

Taastamistööd teostab Kõrsa jääksoos Praktov OÜ. Tööde periood 21. aug - 20. dets 2024.

Kontakt:

Martin Toovis, Praktov OÜ, tel. 5175388
Jüri-Ott Salm, ELF, tel. 2595 933
Mihkel Tiido, RMK, tel. 514 6696

Rõõmsate laste päev Tori rahvamaja sees ja ümber

MTÜ TORI
KULTUURISELTS

Rõõmsate laste päev osutus igati rõõmsaks, aga ka asjalikuks ja õpetlikuks. Rõõmsad roosad põsad tegutsesid kogu päeva koos lastega, andes samas infot toimuvast ja juhatahes hättajäänuid.

Toimused vahvad töötod, kus valmisid imelised lillelised peavõrud, sõbrapaelad, toredad võtme- ja järjehoidjad, rinnamärgid. Võis teha käelisi harjutusi ja panna proovile oma oskusi. Võib-olla sai nii mõnigi teadmise, et meistrid ei kukugi taevast. Hüpata ja lustida võis batuutidel. Täikal võis nii osta, müüa, kui vahetada. Lapsed said müügi- ja suhtlemiskogemuse.

Müüdi käsitööna valmistatud väikelaste- ja beebiriideid, tehti põnev käik tikandimaailma. Vabatahtlikud päästjad jagasid nõuandeid nii igapäevaseks toimetulekuks kui ootamatuteks olukordadeks ja kastsid lapsi, et need ikka korralikult kasvaksid.

Kohal oli Pisila – loovust täis pisike pereettevõtte, kelle motoks on „kui ikka ise mängida ei taha, siis ilmselt pole asi nii äge, et teistele näidata.“ Aga neil oli, mida näidata. Lapsed said venitada, veeretada, kruvida, tasakaalu harjutada. Selleks olid mängulauad, kummilauad, kruvilauad, pallide veeretamise alus, palliradade alus, tasakaalupoom. Igatahes oli avastamist palju! Koertemaailma sukeldujad said teada, kuidas on õige koerale läheneda, millal tohib ja millal mitte pai teha ning kuidas kasvatada koer sõnakuulelikuks. Kellel oli plaan lemmikloom võtta, sai häid nõuandeid kaasa. Uhkelt kappasid võistlusrajal kepphobused. Kõik ihkasid Hetmani karikat, aga teada ju on, et võidu saab ikka parim. Ei puudunud ka magus: jäätis, joogid, suhkruvatt. Laikrete pereansambel pani mõnusalt lustima nii väikesed kui suured.

Tori rõõmsate laste päeval sai kasulikke teadmisi koertest...

... ja võistelda Hetmani karikale

Fotod: Karmen Kärp

Päeva jäädvustas fotograaf Karmen.

Keegi on öelnud väga õigesti: et me lapsed oleksid rõõmsad ka tule-

vikus, tuleb lasta neil olla õnnelik olevikus!

Suur tänu kaasaaitajatele: Kairi Merila, Rita Ruul, Tiina Liiv, Reelika Ruubel, Aime Juske, Gülü Kaunissaar ja sõbrad, Sindi vabatahtlikud päästjad, Kristi Tohv, Marge Ansi ja Piret Dreimann. Meie täname kõiki!

Kuidas külvad, nõnda lõikad

PIIA VEEROJA
SINDI LASTEAIJA ÕPETAJA

„Kuidas külvad, nõnda lõikad“ sobib otseselt Sindi lasteaia õppeaia kohta. Maikuu talgupäeval täideti vanemate abiga õppeaia peenrakasid mullaga ja vahikäigud multšiga. Iga rühm sai aias ühe kõrgpeenra, kuhu pandi kasvama erinevaid aiakultuure. PRIA projekti kaudu

saadud seemned pandi pottidesse kasvama juba varakult. Lapsed kasvasid rühmades ette kõrvitsa-, arbuusi-, suvikõrvitsa-, kurgi-, tomati-, fiiusali-, paprika- ja herne- taimi. Taimede kasvamist oli põnev rühmaruumis jälgida ja nende eest hoolitseda. Taimed, mis peenrakastidesse ei mahtunud, müüsid lapsed talgupäeval soovijatele maha.

Kuna suve algupoolel oli vihma vähe, olid tublid lasteaia käijad usi-

nad kastjad, mis võimaldas augusti algul saaki ka lasteaia kööki viia, kus neist valmistati maitsevaid toite. Lastele meeldib väga päris tööd teha ja saadud vilju maitsta. Oma kasvatatud saak paistab lastele eriti meeldivat.

Lisaks erinevatele köögiviljadele pakuvad meile silmailu rikkalikult õitsevad Kase aiandi kingitud lille- taimed.

Sindi lasteaia õppeaia augustis

Foto: Sindi lasteaia

Sauga kodutütred ja noored kotkad osalesid kaitseliidu mereteemalises seikluslaagris Kabli rannas

MARGIT LOTT
SAUGA PÕHIKOOLI HUVIJUHT

Kaunil Kabli rannaalal, mis on tuntud oma imeliste päikeseloojangufestivalide poolest, leidis juuli eelviimasel nädalal aset Pärnumaa noorkotkaste ja kodutütarde mere- teemaline laager. Üritus, mis korraldati koostöös kaitseliiduga, tõi kokku seitsme- kuni 11aastased noored, kes veetsid kolm päeva, õppides mereohutust ja veekogude ääres käitumise reegleid. Lisaks praktilistele oskustele panid laagrilised proovile oma loomingulisuse, kujundades piraadirätte ja osaledes erinevates tegevuspunktid, mis olid kõik seotud mere ja veega.

Laagri toitlustus oli samuti eriline, sest laagrilistele pakuti temaatiliselt nimetatud roogasid, mis sobisid hästi merega seotud teemaga. Menüü koosnes näiteks hakklihaga „pärlipüüdja supist“, kaerahelbepudrust nimega „randuja unistus“, kanapilafist nimega „päikeseloojang“ ja pannkookidest moosiga, mis kandis nime „aarete saar“.

Laagris osalesid ka 12 Sauga rühma kodutütart ja noorkotkast, kellele see oli teine ühine laager. Eriliseks elamuseks kujunes magamine suures kaitseliidu telgis, mille ülespanek oli noortele esmakordne kogemus.

Telgi püstitamisele järgnesid mitmekesised tegevuspunktid, kus noored meisterdasid õnge, õppisid tundma kalu ja panid end proovile takistusrajal. Samuti omandati väärtuslikke teadmisi, kuidas käituda, kui kukud läbi jää. Noored said praktilisi oskusi ka veefiltri valmistamises, õnnetuse korral tegutsemises ja inimese elustamises. Laagri üheks tipphetkeks kujunes sõit kaitseliidu suure *unimog* autoga Kabli külastuskeskusesse, mis pakkus lastele unustamatu elamuse ja lisas laagri seikluslikkusele veelgi vürtsi.

Laager pakkus noortele mitte ainult uusi teadmisi ja oskusi, vaid ka hindamatuid mälestusi ja seiklusi, tõestades, et iga panus ja pingutus toob tagasi uut energiat ja innustust kõigile laagris osalejatele.

Sauga kodutütred ja noorkotkad laagris

Foto: Margit Lott

Sindi kodukohvikute päev

27. juulil avasid Sindi kodukohvikute tegijad taas külastajatele uksed. Sel korral oli kodukohvikuid kümme – kõik hubased, omanäolised, põnevad ja toredaid maitseelamusi pakkuvad. Kauneid aiavaateid ilmastas peaaegu igal pool hea muusika. Ilmgi oli kaunilt päikeseline ning soosis tarest taresse matkamist.

Külastajatele pakuti kohutäiteks väga erinevaid hõrgutisi, müüdi kodus valmistatud hoidiseid, limonaadi, napsu, käsitööd ning riideidki. Kes soovis, sai isegi oma keha kaunistada tätoveeringuga. Näitu-

sele oli pandud saanitekke, perereliikviad ning korraldati teadmiste ja oskuste kontrolli. Kohvikukülastajaid loeti kokku nii ubadega kui sõrmi appi võttes ning nii mõnelegi plangule ilmusid pikad paberipoognad kümnete külastajate nimedega. Linnulennult loendati kokku pea 1000 inimest, kes sintlaste nutikust ja külalislahkust kaemas käisid.

Täname kõiki kodukohvikute tegijaid ja külastajaid ning kohtume taas järgmisel aastal!

Kodukohvikutes luusisid Sandra Siil ja Kristel Reinsalu

Sindi kodukohvik „Vana ja hea“

Foto: Sandra Siil

Tammepeigad käisid eestirootslaste laulu- ja tantsupeol

NAISRAHVATANTSU-RÜHM TAMMEPIIGAD

Tori vallas Tammiste laste- aias tegutsev naisrahvatantsurühm Tammepeigad võttis 5.–6. juulil osa Haapsalus toimunud viiendast eestirootslaste laulu- ja tantsupeost. Seekord kandis pidu pealkirja „Lähemalt ja kaugemalt“.

Tammepeigad olid sellel tantsupeol esimest korda. Selgeks õpiti kolm rootsi rahvatantsu, mis olid eesti rahva-

tantsudest täiesti erinevad. Oleme rõõmsad, et saime sellel peol osaleda, ennast ja oma uhkeid Kihnu rahvarõivaid näidata. Täname toetuse, igakülse abi ja mõistmise eest Tori valda ja eriti Ants Välimäed.

Laulu- ja tantsupidu on järelvaadatav YouTube'is (Eestirootslaste V Laulu- ja Tantsupidu „Lähemalt ja kaugemalt“). Tammepeigade tegemistega saab end kursis hoida Facebooki lehel Tammepeigad.

Foto: erakogu

PILTUUDIS

Tori kodukohvikute ööst võttis sel aastal osa kaheksa eriilmelist kohvikut. Oli mõnus õhtu mitmesuguste maitsete ja huvitavate tegevustega. Pildil Tõngi kodukohvik

Foto: erakogu

Suvi on rõõmude ja kultuurinautimiste aeg

VILJA ALAMAA KULTUURIKORRALDAJA

See suvi on olnud magus kui mesi. Päike on meile suve-sooja heldelt jaganud. Soe rannaliiv ja meri, jõed ja järved on läbi ujunud. Meeles on hulk toredaid reisimälestusi ja saadud käia paljudel vabahoju kultuuriüritustel.

Jaaniõhtu möödusid vallas imeilusate sumedate suve-ööde saatel. Rahvast osales rohkesti, kõik olid heatu- julised ja rõõmsad. Esimest korda korraldasime jaaniõhtu ka Tammiste külas, kus loodi aktiivselt kaasa jaanivõistlustel, rammumehed näitasid oma vägevaid etteasteid ja tantsuplats oli kogu õhtu rahvast tulvil.

Juuniku lõpus pidasid maakonna eakamad rahvatantsusõbrad meie kaunis Are mõisa pargis maha Pärnumaa väarikate lustipeo „Samm ette, samm taga“. Peo lavastas meie rahvatantsujuht Tiina Saar. Kokku tantsis väljakul 16 tantsurühma. Tervitama tulid ka nooremad külastantsijad Pärnu-Jaagupist, kes oma õpitud kauneid tantse näitasid. Andsime

Kohviku Garaaži Tiks meeskond Eametsast

Foto: erakogu

oma uhke rahvariidevõõga kaunistatud folgilaua edasi Tõstamaa rühmale, kes maakonna tantsurühmasid järgmisel suvel enda pool võõrustab.

Juulikuus avasid oma kodude väravad Tammiste ja Eametsa kodukohvikud. Üllatuslikult oli seekord kodukohvikuid väga napilt, aga see-eest kõik väga tublid.

Põnevaid maitseelamusi ja vahvaid tegevusi käis avastamas suur hulk rahvast. Tammistes osales neli sõpruskonda ja Eametsa kaks vaprat kohvikut suutsid ära toitlustada terve külarahva. Vähemalt selline mulje jäi, sest sagimist ja tõsist rabelemist oli kohvikutes väga palju. Suur, suur tänu kõigile, kes rahvast kostitasid ja

julgesid nii suure väljakutse vastu võtta – olete parimad!

Eametsa kodukohvikute päev lõppes külasimmaniga. Küll see küla on lasterikas! Väikestel oli palju möllu batuutide peal. Agaralt võtsid võistlustest osa nii suured kui väikesed pidulised ja tantsu jätkus pimedani.

Toredate kohtumisteni!

Kutse turismiettevõtjatele koolitusele

Oled oodatud osalema kas õppija või mentorina rahvusvahelisel turismiettevõtjate koolitusel, mis on osa projektist „Töövõimaluste suurendamine maapiirkondades“. Koolitust juhivad Eesti maaülikool ja Helsinki ülikool. Projektis osalevad inimesed Soomaa, Lahemaa ja Gauja piirkonnast ning Soomest, Rootsist ja Ahvenamaalt.

Koolitus algab septembris,

kestab üheksa kuud ning hõlmab nii veebipõhiseid kui ka kontaktõppe sessioone, mentorlust, võrgustumist, õppe- reise ja individuaalset tööd. Lõpetajad esitlevad oma äri- ideed ja saavad tunnistuse Eesti maaülikoolist.

Koolitusele ootame inimesi,

- on üle 50-aastased või kuni 25-aastased;
- ei tegutse ettevõtjana;

- elavad Soomaa piirkonnas, Tori, Põhja-Pärnumaa, Põhja-Sakala või Saarde vallas;
- oskavad vähemalt algtasemel inglise keelt;
- on valmis õppima ja osa võtma kogu koolitusest;
- on valmis tegema rahvusvahelist koostööd partneritega Lätist, Soomest ja Rootsist;
- on valmis koolituse järel

tegutsema kas ettevõtja või töötajana Soomaa piirkonnas.

Projekti rahastab Interregi Kesk-Läänemere programm. Koolitusprogrammis osalemine maksab 95 eurot.

Info ja registreerimine: Aivar Ruukel, e-post aivar.ruukel@gmail.com, tel 506 1896.

Soomaa Turism MTÜ, www.visitsoomaa.ee.

VÄLJASÖIT OLUSTVERE MÕISA JA VÕHMA VALGUSEVABRIKUSSE

Olustvere mõis– giidiga mõisakülastus, lisaks tutvutakse mõisa teiste hoonetega: käsitöö- ja villakoda, sepikoda, tall, linakoda, viinaköök, klaasi- ja keraamikakoda, magasiit ning park ja kollektiivaiad.

Võhma Valgusevabrik– giidituur küünlavabrikus ja võimalus valada meistri juhendamisel küünlal. Külastame kunstnike tuba, vabrikupoodi, sõidame minirongiga Võhma linnas.

Ühine lõunasöök kohvikus „Võhma“.

Koha bussis tagab ettemaks summas 25€, mis sisaldab transporti, sissepääsutasusid, giiditeenust ja lõunapraadi.

Registreerimine telefonil 55695546 (Anu)

17.09.2024 10:00 Sindi Sotsiaaltöökeskus, Pärnu mnt 27a

slaavi laad

21.09.2024

SINDI SELTSIMAJA ÜMBRUSES

TULE SAA OSA SLAAVI KULTUURISTI!

10.00-14.00

Põnevad laadapakkumised, kontsert, erinevad maitssed ja kindlasti huvitav näitus!

NB! Kauplejad registreeri end FB Sindilaat2024 lehel oleval lingil alates 01.08.2024

Lisainfo ja küsimused mtukulsin@gmail.com

Laata korraldavad MTÜ Kulsin, segakoor Slavjanotška, MTÜ Kunsti- ja kultuuriselts Hohloma

12.00 esineb Slavjanotška sõpradega laadalaval

15.00 Slavjanotška 30. juubelkontsert Sindi Seltsimajas

Kohalikud aerutajad tegid Nordic Cupil tubli esituse

PIIA SALUNDI
TEABESPETSIALIST

Sindi kärestikust on kujunemas üks aerutajate meelispaiku – tänava võisteldi rahvusvahelisel mõõduvõtmisel Nordic Cup Estonia siin juba neljandat aastat. Mõõdunud suvel läbis kärestikukeskuse veepealne treenimis- ja võistlustaristu ning kaldapealne publikuala põhjaliku uuendusküüri. Võistlustele aitas kaasa ka vihmade tõttu tõusnud veetase, mis muutis augustikuu teise nädalavahehetuse nii sportlaste kui pealtvaatajate jaoks eriti põnevaks. Nordic Cup Estonia 2024 tõi Sinti kokku slalomistid 17 klubist Lätist, Soomest, Rootsist ja Eestist. Kahe päeva peale anti kokku 105 starti.

Kolmandat hooaega Sindi aerutamisklubis treeniv 14-aastane Liisi Miil hindas oma sõite kordaläinuks: „Seekord

Henri Steinberg

Henri Pärnoja

Fotod: Ivar Hütt

tuli Nordic Cupi Eesti etappidele peale eestlaste ja lätlaste ka rohkem võistlejaid Soomest ja Rootsist, mis tähendas, et konkurents oli suurem. Naiste süstaklassis oli 13 võistlejat, esimesel päeval sain ma 4. ja teisel päeval 5. koha.“ U18 vanuseklassis tõusis Liisi mõlemal võistluspäeval poodiumi kolmandale astmele. „Sellel aastal oli veetase võistluste ajal Sindis kõrgem kui eelmisel, see teeb voolu kiiremaks ja andis raja kujundajatele võimaluse kasutada keerulisemaid kohti kärestikul, mida madalama veetasemega ei ole,“ tõi Liisi lisaks välja. Sindi treeninggrupi noortest jõudis U12 vanuseklassis poodiumile sel hooajal alustanud Henri Pärnoja, kes sõitis end kolmandaks. Tublisti sõitis ka kolmas kohalik noor Henri Steinberg, kes tuli kuni 14-aastaste vanuseklassis viiendale kohale.

Ares ja Toris valmivad uued väljõusaalid

Septembriks valmivad Tori põhikooli ja Are noortekeskuse juurde *crossfit*/kalisteenika väljõusaalid. Kalisteenikasport on treeningu vorm, milles kasutatakse jõu, painduvuse ja vastupidavuse parandamiseks enda kehakust. Harjutuste käigus treenitakse keha kui tervikut. Kalisteenika treeningkavades on enamlevinud harjutusteks rippes kätekõverdused (lõuatõmbed), küikid, toenglamanus kätekõverdused ja rööbaspuudel kätekõverdused. Neid harjutusi saab teha erinevates variatsioonides, et suurendada harjutuse raskusastet ja intensiivsust. Kalisteenikasport ei ole mõeldud ainult tippsportlastele, see pakub väljakutseid igat tüüpi inimestele.

Väljõusaalide rajamisega soovatakse pakkuda noortele erinevaid ja põnevaid aktiivse

ajaveetmise võimalusi, mis innustaks noori liikuma ja värskes õhus kasulikult aega veetma. Tori põhikooli juures asuvas väljõusaalis algavad juba septembris Striidikooli treeningud esimesele kooliastmele. Treeningud on kavas igal kolmapäeval. Treeningutevälisel ajal on nii Tori kui Are väljõusaal kõikidele vabalt kasutamiseks.

Jõusaalid projekteeriti ja rajati vallavalitsuse eestvedamisel Rohelise Jõemaa piirkonna noortele. Projekti „Noortega & noortele!“ toetab Rohelise Jõemaa koostöökoogu ja PRIA Leader programm. Projekti kogumaksumus on 11 tuhat eurot, sellest toetus 10 tuhat ja omafinantseering 1000 eurot.

Väljõusaali tootja ja paigaldaja on osatühing Elamusgrupp.

Tori põrgu rattasõit

ANDRA SÖMER
TORI SPORDIKLUBI

3. augustil toimunud Tori Põrgu rattasõidusõidule registreerus üle veerand tuhande osaleja ja vaatamata kehvapoolsele ilmale umbes nii palju neid rajale läkski.

Rattasõidu idee tuli SK Kruusarattaklubilt. Nad on viie aasta jooksul korraldanud Jõulumäel spordisündmust nimega Gravel Grinder Estonia, mis kujutab endast erineva tasemega ratturitele mõeldud kiiruskatsetega kruusarallit. Tori spordiklubi on aga aastaid vedanud Terve Tori jalgrattamatku. Sel korral ühendasime oma jõud, kutsusime Argo Juske Tori rahvamajast kampa ja teoks sai spordisündmus, kus rõhk ei olnud võistlemisel, vaid sõidu ja seltskonna nautimisel, mõnusal kulgemisel ning kohalike oludega tutvumisel.

Kui sõidu algus oligi mõnus kulgemine hobuvankri järel läbi Tori hobu-

Tori Põrgu rattasõit oli ilmast hoolimata rahvarohke

Foto: Kristhel Vaht

sekasvanduse, siis edasi läks „päris huvitavaks“ – vihma kallas nagu ämbrist ja idüllilised kruusateed muutusid hetkega mudamülgasteks. Olen muidugi kindel, et just sellist mudas müttamist tõeline kruusaratta entusiast naudibki ja isegi väiksem entusiast sai igal juhul unustamatu elamuse (tean, millest räägin). Peakorraldajad Aigar Raja ja Leho Kuusik olid ettevalmistanud 43- ja 91-kilomeetrised rajad, mis algasid ja lõppesid Tori vallamaja aasal. Lühem rada kul-

ges Soomaast Pärnu poole jäävatel väiksematel kruusateedel, ületas Viira ja Jõesuu rippisillad ning suundus Muraka kaudu Torisse tagasi. Pikema raja valinud sõitsid aga Aesoo kaudu Vihtrani välja ning tagasi teiselt poolt Pärnu jõge. Rajale jäävaid joogi- ja söögipunkte aitasid korraldada MTÜ Terve Are, kohvik Kuur ja Massu kiviait ning korraliku kõhutäie sõidu lõpus pakkus kohvik Zool. Mina tänan peakorraldajaid Aigarit ja Lehot! Suur au oli võõrustada Toris nii

ägedat ratturite kogukonda!

Suur tänu kõigile toetajatele, abilistele, koostööpartneritele: Tori vallavalitsus, Pärnumaa omavalitsuste liit, Pärnumaa spordiliit, Tori valla kultuurikeskus, Tori hobusekasvatus, rattapood Veloteek, Delux saunarent, Pirni saunarent, kohvik Zool, Viitra pitsakohvik Kuur, Massu kiviait, MTÜ Terve Are, SK Kruusarattaklubi, Tori spordiklubi.

Rohkem pilte Tori spordiklubi Facebooki lehel.

Tori Karikas ehk Pärnumaa meistrivõistlused takistussõidus – Tori hobuste GP 2024

MARGE THETLOFF
TORI HOBUSEKASVANDUSE
ÜRITUSKORRALDAJAJA-
ADMINISTRATOR

Septembri alguses, 7.–8. septembril, on Tori hobusekasvatusse oodatud kõik ratsaspordihuvilised üle Eesti, kui toimub Tori Karikas ehk Tori hobuste GP 2024. Aset leiavad avatud klasside sõidud ja eriarvestused, mille raames selguvad Pärnumaa meistrivõistlused takistussõidus ja Tori hobuste *grand prix* võitjad. Pärnumaa meistrivõistlused takistussõidus ja Tori hobuste GP on ainult

kõigis võistlusklassides alates ponidest kuni seenioriteni, kõrgustel 70-135 cm.

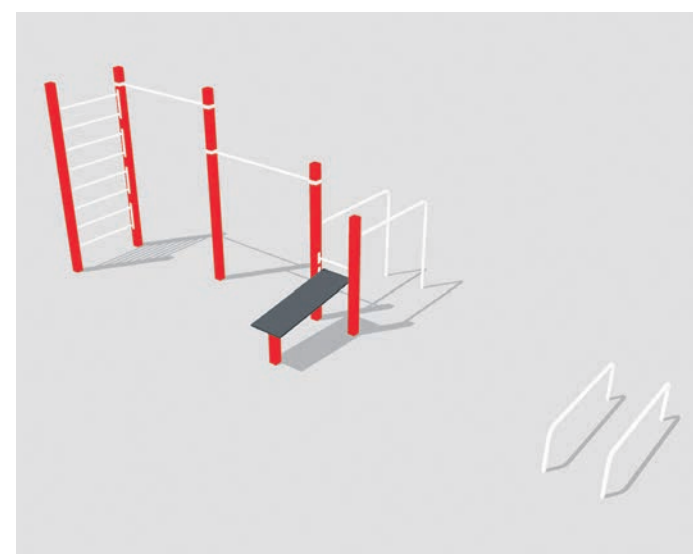
Tori hobuste GP on ainult

tori tõugu hobustele avatud osavõistlusest koosnev ja koondtulemusena selgub võistlussõit. Eriauhind

antakse välja parimale tori tõugu noorhobusele. Tori Karika 2024 võitja selgub avatud arvestuses kõrgeima parkuuri sõidus. Võistlustel on publikuala, kauplemisala ja kohvik ning üritusele lisab veelgi pidulikkust Sälutalli tantsuõhtu esimese võistluspäeva lõpus!

Ootame kõiki võistluspinnevusele kaasa elama ning õhtul tantsu keerutama!

Rohkem infot leiad Tori hobusekasvatus Facebooki lehelt ja kodulehelt www.maaelumuuseumid.ee.

Tulevane väljõusaal

Illustratsioon: OÜ Elamusgrupp

TORI VALLA MV DISCGOLFIS

7. SEPTEMBRIL 2024
kell 11.00

DIABLO CUP

14. SEPTEMBRIL 2024
kell 11.00

Kohtumisaik Tori Põhikooli staadion ja discgolfi park!

Täpsem info: Ahto Saar,
ahtosaar@windowslive.com
51988327

Toetajad: Tori Vallavalitsus ja Tori Spordiklubi

PILK MINEVIKKU

Kitsarööpmeline raudtee Tori vallas

Kitsarööpmelisel raudteel on pikk ja väärikas ajalugu – esimesed kirjalikud teated raudteest pärinevad juba 1556. aastast Tšehhi kaevandusest. Ka Eesti tööstuses on kitsarööpmelisel raudteel oluline koht – näiteks oli oma raudtee Sindi kalevivabrikul. Et aga Sindi vabrikut kütteturbaga varustada, ehitati 1922.–24. aastal 28 kilomeetri pikkune turbaveoliin, mis ühendas Lavassaare asuva turbatööstuse Sindiga. Liin kulges läbi Rääma linnaosa ja lõppes kalevivabriku vastas jõe paremkaldal. Tõllal oligi Sindi vabrik Lavassaare turbatoodangu peamine tarvitaja. Lavassaare–Sindi turbaraudtee ületas osaliselt ka Pärnu lennuvälja stardirada, lennuliikluse ajaks rongiliiklus peatati. Hiljem muudeti raudtee suunda ja see juhtis lennuväljast mööda.

1920.-te keskel kerkis uuesti päevakorda Tallinna–Pärnu otseühenduse rajamine. Senine raudteeühendus oli pikk ja vaevaline – läbi Mõisaküla ja Viljandi, sõit kestis 14–16 tundi. Otseühendusest olid huvitatud nii Pärnu linnavalitsus kui Sindi kalevivabriku juhtkond, kes nõustusid raudtee ehitust rahaliselt toetama. 1925. aastal oli ehitus põhimõtteliselt otsustatud, sügisel hakati ühenduse jaoks sihti ajama, talvel metsatõid tegema. Esialgu oli tee kavatsitud ehitada Eidapre ja Sindi–Lavassaare raudtee ühendusharuna ja eelkõige metsavedude jaoks. Järgmisel aastal ratifitseeris riigikogu raudtee ehitamise otsuse, kuid tegi mitmeid muudatusi. Muu hulgas viidi Sindi lähedalt raudteesiht üle Pärnu jõe vasakule kaldale, ühendades selle Pärnu–Tallinna raudteega Papiiniidu jaamas. Uue teelõigu pikkus oli kokku 70,06 km ja eelarve 249 miljonit Eesti marka. Sellele lisandusid Sindi kalevivabriku viis miljonit ja Pärnu linnavalitsuse 10 miljonit marka. Kogu teel oli ette nähtud viis täis- ja viis pooljaama. Praeguse Tori valla territooriumile jäävad neist Tootsi, Tori, Tammiste ja Sindi raudteejaamad. Pealiinile ehitati 55 silda ja truupi, suurimad sillad olid raudsõrestiksild üle Reiu jõe ja raudbetoonisild üle Pärnu jõe Sindis. Seejuures pidi Sindi sild teedeministriumi tingimuste põhjal võimaldama ülepääsu nii rongidele kui maanteeveokitele. Sillaavad pidid laevasõidu ja palgiaparvetuse jaoks olema vähemalt 11 meetri laiused. Sindi silla ehituseks kuulutati 1926. aasta detsembris välja projektide võistlus, kuhu laekus 12 kavandit. Sild ehitati III koha saanud projekti järgi ja pidi valmima 1927. aasta lõpuks.

Lelle–Pärnu raudteeliinile nähti ette hulk teenindus- ja eluhooneid. Kõik hooned pidid tulema puust, põllukividest alusmüüridega. Tori (Selja külas) ja Sindi jaamahoones oli põrandapinnaks ette nähtud 286,82 m², Tootsis ja Tammistes 195,76 m² (Tammiste pooljaamast oli juttu 2023. aasta Tori Valla Teatajas nr 12). Jaamahooneid ehitati Leon Johansonit tüüp-

Auruvedur rongiga Sindi jaamas u 1932.–33. a

Foto Eesti raudtee- ja sidemuuseumi kogust

Eametsa raudteesild oli osa Lavassaare–Sindi raudteest. Pilt on tehtud 1974. aasta juunis

Foto: balticrailpics.net

projektide järgi. Tori ja Sindi jaama sarnased hooned olid ka Eidaperes ning haruliini jaamades Vändras ja Vilveres. Tootsi ja Tammiste jaamade teiseksid võib näha Koogistes, Kõnnus ja Luuril. Vedurite teenindamiseks seati Tori jaamas sisse veevarustus pulsometeriga. Sindis toimus veevarustus kalevivabriku veetornist läbi teedevaheliste hüdrantide. Ühenduse loomiseks Sindi–Lavassaare turbaveoraudteega rajati 2,2 km pikkune teevaru. Teeharude ühinemispaike ehitati kõrvalteid ja seda kohta hakati nime- tama Sindi-Postiks.

Raudtee avamine sõltus Sindi silla valmisest. Silda ehitati kuus kuud, pärast valmimist vajas raudbetoonist kandekonstruktsioon veel kaks kuud kivistumist selle jaoks ehitatud köetavas kuur-soojakus. Esimene ülevaatus sõit Lelle–Pärnu liinil korraldati 5. veebruaril 1928. Sõitjate hulgas olid riigivanem, teedeminister, riigikontrolör, raudteede peadirektor, riigi turbatööstuse juhataja ja ehituse peajuhataja. Tootsis üllatati ülevaatajaid kaitseliitlaste ja kohalike elanike vastuvõtuga. Riigivanem lõi rööbastee ühenduse kohale viimase naela – sellega oli rööbastee mahapanek pealiinil lõppenud. 13. veebruaril avati suure pidulikkusega Sindi sild. Esimene rong mööda uut raudteeliini Pärnust Tallinnasse

väljus 16. veebruaril 1928. Uut liini mööda tuli Pärnu–Tallinna ühenduse pikkuseks 146,2 km, mis tähendab, et teekond Pärnu ja Tallinna vahel lühenes enam kui 100 km võrra. Rongide sõiduajad kahe linna vahel lühenesid kuuele tunnile ja hiljem vähenesid veelgi.

1938. aastal kirjutas ajaleht Uus Eesti Pärnu Uudised, et pärast olukorraga tutvumist leidis raudtee abidirektor kaalumist väärt idee võtta Sindi–Lavassaare raudteeliin kasutusele ka reisijate veoks. Kuna masinaturba tööstus sai meie kliimas tegutseda aastast vaid kaks-kolm kuud, oli kulusid 30 km pikka raudteeliini ülal pidada, seda enam, et küttepuid olid odavnenud ja seega nõudlus turba järele vähenenud. Lahendust nähti Lavassaare raudtee kujundamises ühendusliiniks Lelle–Pärnu ja Rapla–Virtsu raudteede vahel. Teise ideena käidi välja mõte liini ühendamise Pärnu–Lelle liiniga ehk viia Lavassaare raudtee üle Pärnu jõe, kuna selleks ajaks oli valminud Pärnu Suursild. See lahendus võimaldanuks Sindi raudteeharu üles võtta ja kulusid vähendada. Mõtte tasandile need ideed seekord aga jäidki, kuna olukord maailmas muutus väga rahu-

tuks. 1940. aastal ühendati Eesti raudteed Nõukogude Liidu raudteevõrku, sellal oli avalike kitsa-

rööpmeliste raudteede kogupikkus 675 km. Saksamaa okupatsiooni ajal 1941–44 hoiti raudteid käigus. Kaubavagunite juurdehaakimine segarongidele kuni rongi kaalunormideni toimus endise, 1938. aasta määruse järgi. Lelle–Pärnu vahel oli rongi pikkuse ülemmääraks 55 vagunit. Sakslaste taandumisega Eestist võttis Nõukogude võim kitsarööpmeline raudtee järkjärgult üle. Olukord oli masendav – sõja-aastatel oli raudteetaristu üksjagu kannatada saanud. Lelle–Papiiniidu raudteeliin oli purustatud ja Sindi raudteesild punavägede õhurünnakus hävitatud. Sõja roaks langes ka Tori jaamahoone. Pärast sõda hakati reisiliiklust järgukaupa taastama. 1948. aastal valmis Sindis uus raudteesild, mis paikneb endisest asukohast veidi ülesvoolu. 50.-te teises pooles algas paariaastane üleminek auruveuritelt mootorveduritele.

1960.-te lõpul hakkas nõukogude võim kitsarööpmelisi raudteeliine järjest sulgema. 1969. aasta septembris hakati Lellest järkjärgult Pärnu suunas liikudes raudteed üles võtma. Reisiliiklus korraldati nii, et rong sõitis graafiku järgi sinnani, kuhu rööpad veel viisid. Sealt edasi Lelleni sõideti spetsiaalselt tellitud bussidega. Viimane löik sellel raudteel – Tootsi–Papiiniidu – suleti veel enne aasta lõppu, 26. detsembril.

Sellega oli kitsarööpmeliste rongide liiklus Lelle–Pärnu liinil jäädavalt lõpetatud. Liiklus Sindi-Posti ja Pootsi jaamade vahelisel lõigul suleti 1971. aastal, Pärnu–Papiiniidu–Sindi lõik suleti 1975. aastal.

Praeguseks on Lavassaare–Sindi liinist alles ainult Eametsa külas üle Sauga jõe viiv sild ning rabavõrk Lavassaares, kus asub ka raudteemuuseum. Lelle–Pärnu kitsarööpmelise raudtee hoonetest on Tammiste jaamahoone lagunemas, teistega on läinud paremini. Aktiivses kasutuses on Sindi jaamahoone, üsna heas korras Tootsi jaamahoone, eluhoonena on käigus Tori jaama allesjäänud hooned. Sindi raudteesilla kaudu käib aga oluline maanteeühendus üle Pärnu jõe.

Koostanud Piia Salundi

Kasutatud kirjandus:

Helme, Mehis. Eesti kitsarööpmelised raudteed 1896–1996 (autoril kirjasusel, 1996)

Lavassaare raudteest. Uus Eesti

Pärnu Uudised, 2.12.1938

Eesti kitsarööpmelised raudteed.

URL www.raudtee.eu (6.04.2024)

Vikipeedia. URL <https://et.wikipedia.org> (6.04.2024)

Raudteed Eestis. URL https://raudteelasteliit.ee/evr_areng_est.html

(7.04.2024)

KARL RAMMI NIMELINE
Sindi Muusikakool

UUTE ÕPILASTE VASTUVÕTT

04. septembril 2024
kell 18.00 Sindi muusikakoolis
Kooli tn 9, 86703 Sindi

**OSALEMISEKS ON VAJALIK
EELREGISTREERIMINE!**

Selleks täitke kooli kodulehel avaldus:
muusikakooli avaraleht -> sisseastujale -> muusikakooli
sisseastumise avaldus

muusikakool@torivald.ee www.sindimuusikakool.ee

31. augustil
kell 20.30
Sindi
väljajalas

Sindi muinastulede öö

Meelolu loovad

- Kristel Reinsalu ja Merike Teppan-Kolk
- Tori valla laululind 2024 Kaari Kasemaa
- Sindi õõbik 2013 Sandra Siil saatebändi ja Sindi laulukoori meestega
- Ansambel Oma Lugu

Tasuta!

Süüa ja juua pakub toiduauto Leek

TORI VALLA KULTUURIKESKUS

**5. SEPTEMBRIL KELL 11.00 SINDI SOTSIAALTÖÖKESKUSES
EAKATE TUND**

Tule ja saa kokku naabri, sõpruskonnaga. Võta kaasa endale meelepärast – kohv ja tee sotsiaaltöökeskuse poolt.

Mõttetalgud edasiste tegevuste ja toimetuste suhtes. Kõik on teretulnud!

SAUGA MUST MAJA

BEEBIKOO

**SAUGA NOORTEKAS
EHK MUSTAS MAJAS**

teisipäeviti
10:30
kuumaks 25.-
ja üks kord 7.-

alustame
17. september

täpsem info
ainatarvis@gmail.com

03.10.2024

05.12.2024

07.11.2024

05.09.2024

**AEG MAHA,
KODUST VÄLJA**
Kell 18.00
iga kuu esimesel
neljapäeval
TORI
SOTSIAALMAJAS

**VAJALIK
EELREGISTREERIMINE
HILJEMALT ÜKS PÄEV
ENNE ÜRITUSE
TOIMUMIST**
529 7216 AVE

LOOME TOAD

Toetab Tori Vallavalitsus.
Kolme tunni sisse mahub
teepaus koos päevakajaliste
teemadega.

OSALEMINE 14 €

SINDI HOOVIMÜÜGIPÄEV JA TÄIKA

Hea sintlane, kes Sa oled valmis taas avama oma kodu väravad ja tuulutama kappe ning panipaiku - Tori Valla Kultuurikeskus korraldab koostöös Sinuga **07.09.2024, kell 11 kuni 17, hoovimüügipäeva ja täika.**

Kauplemine on oodatud nii eramajade omanikud kui ka kortermajade elanikud. Sindi Keskväljakule, kaupluse Coop kõrvale, kerkivad müügilaad, kus kortermajades elavad inimesed saavad tulla oma kaupa pakkuma. Müüdava kauba nimekiri ei ole piiratud-oma kauba ja müügikoha reklaamimine ning kujundamine jääb Sinu enda fantaasia piiridesse!

Registreerumiseks saada palun e-kiri, aadressile kristel.reinsalu@torikultuur.ee Märgi kindlasti ka oma aadress ja telefoninumber.

Registreeruda saab kuni 31.augustini 2024. Kuna keskväljaku müügikohtade arv on piiratud, siis jätkub neid ainult kiirematele!

**ÜHE VANA ON
TEISE LUS!**

TORI VALLA KULTUURIKESKUS

SAUGA ANK

**OLEME AVATUD
ESMASPÄEVAST REEDENI
14.00-20.00**

13. SEPTEMBRIL KELL 17:00 - 19:00
TOIMUB 1-2 KLASSIDE
TUTVUMISÕHTU NOORTEKAS JA TIBUDISKO.
LAPSEVANEMAD OOTAME KOHILE JA MAJAGA
TUTVUMA KL 17:00

**OOTAME SIND
SAUGA NOORTEKESKUSSES!**

56971700 (NOORTEKESKUS)
56951200 (JUHATAJA)

FB SAUGA MUST MAJA IG SAUGAANK

14. SEPT.
KELL 19.00

TORI RAHVAMAJAS

TANTSU- ÕHTU

• Tantsuks mängib-laulab
Urmo

• Mälumäng, oksjon
ja muud üllatused!

• Kohv tasuta, suupärane võta kaasa.

• Piletituluga toetame Hetmani mälestusmonumendi püstitamist

PILET 15 €

Oma tulekust anna teada meiliaadressil torikultuuriselts@gmail.com 10. septembriks

ARE PARGIJOOKS

ARE MÕISAPARGIS

29.05 2024
26.06
31.07
28.08
11.09

*Kõikidel kuupäevadel algus kell 19:00

Põhijooks: 1,8 km või 3,6 km
Lastejooks: 400m (kuni 6-aastastele)

Info: [f Are Sport](https://www.facebook.com/AreSport) ☎ 56275153

MTÜ TERVE ARE Pärnumaa Spordiliit

Are Pargijooksud 2024 üritus on osa "Pärnumaa Liigub 2024" rahvaspordisarjast.

Tori rahvamaja õuel

15.09
kell 11.00

TULE KAUPELEMA!

**Osta, müü,
vaheta!**

Registreeri osavõtt hiljemalt 10. septembriks
meiliaadressil torikultuuriselts@gmail.com

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Aron Õunapuu	07.07.2024
Hendry Tuulik	09.07.2024
Randar Kokla	12.07.2024
Airon Alvela	23.07.2024
Brenet Rausk	23.07.2024
Kirke-Liis Murd	20.07.2024

Õnnitleme!

tehnölevaatus Tule kohale

või broneeri:
protehnno.ee

uuemõisa

sauga
papiniidu

Sauga ülevaatuspunkt: Lauka tee 6, Sauga
Avatud: E-R 8-18 ja L 8-15
Telefon: 443 6990, sauga@tehnokuller.ee
Teenindamine järjekorra alusel

TEATED

SINDI SOTSIAALTÖÖKESKUSES 10. septembril MASSAAŽ, registreerimine tel 5690 6737 (Ülle). 12. septembril JUUKSUR, 6. septembril PEDIKÜÜR, registreerimine tel 5569 5546 (Anu)

TORI SOTSIAALMAJAS 9. ja 23. septembril JUUKSUR. Registreerimine tel 5340 8603. MANIKÜÜR/PEDIKÜÜR 3. septembril, info tel 529 7216

Nr. 1 KÜTTELADU Eestis. Küttepuid, pellet, brikett. Müük ja transport üle Eesti. www.puu24.ee, tel 520 0093

Müüa 3-m KÜTTEPUID koos veoga. Tel 507 4553

Müüa soodsalt kuivi KÜTTEKLOTSE 40 l võrkkottides ja müüa kuivi kaminapuid: lepp, kask 40 l võrkkottides. Vedu tasuta! Tel 5638 0516

STATISTIKA

1.-31.07.2024 sündis 8 last. Suri 10, saabus 69 ja lahkus 77 inimest.
1.08.2024 seisuga on vallas 12 535 elanikku, neist 6167 meest ja 6368 naist.

Metver OÜ teostab hooldusniitmist ja purustamist.

Info: Rain Nahku,
5809 4440.

PKM Teenused OÜ Rehvide vahetus ja müük

ÕLIVAHETUS

PIDURITE HOOLDUS JA REMONT

KLIIMA TÄITMINE JA HOOLDUS AINEGA R134A

Tihase 23, Tori Vald, Sindi linn, Pärnumaa, 86705, +372 5627 8340, teenusedou@gmail.com

TORI SOTSIAALMAJAS RIIETEVAHETUS

IGAL KOLMAPÄEVAL
KELL 9-15

See on kõigile tasuta!

Tule ja too oma kappi seisma jäänud riided meile ja vali endale meie juurest uued vastu!

TULE KA SIIS, KUI SUL POLE MIDAGI TUUA!

KOLMAPÄEVAL, 18. SEPTEMBRIL
KL 11.00

SAUGA MUSTAS MAJAS

VÄÄRIKATE HOMMIKUKOHV

KÜLLA TULEVAD
RAHVAMUUSIKUD
JANNE JA KRISTI, KES
ESINEVAD JA ÕPETAVAD KA
VAHVAD LAULUMÄNGE.

SISSEPÄÄS 3 EUROT

SÜNDMUSTE KALENDER

Laupäeval, 31. augustil

Kell 20.30 muinastulede öö KONTSERT Sindi väliujulas. Esinevad Kristel Reinsalu ja Merike Teppan-Kolk, Kaari Kasemaa, Sandra Siil koos saatebändi ja Sindi laulukoori meestega ning ansambel Oma Lugu. Tasuta!

Neljapäeval, 5. septembril

Kell 11 EAKATE TUND Sindi sotsiaaltöökeskuses.

Laupäeval, 7. septembril

Kell 11-17 Sindi HOOVIMÜÜGIPÄEV ja täika Sindi keskvaljakul sotsiaaltöökeskuse kõrval. Müüjate registreerimine 31. augustini: kristel.reinsalu@torikultuur.ee.

Kell 11 Tori valla MEISTRIVÕISTLUSED DISC GOLF'is Tori aleviku kettagolfipargis. Info ahtosaar@windowslive.com või tel 5198 8327.

Kolmapäeval, 11. septembril

Kell 19 ARE PARGIJOOKS Are mõisa pargis. Info Facebooki lehelt „Are sport“ ja tel 5627 5153.

Laupäeval, 14. septembril

Kell 11 JALGPALLITURNIIR Diablo Cup Tori põhikooli staadionil. Info ahtosaar@windowslive.com või tel 5198 8327.

Kell 19 TANTSUÕHTU Tori rahvamajas. Esineb Urmo. Pääse 15 eurot. Registreerimine 10. septembriks: torikultuuriselts@gmail.com.

Pühapäeval, 15. septembril

Kell 11 LAAT Tori rahvamaja õuel. Kauplejate registreerimine hiljemalt 10. septembriks: torikultuuriselts@gmail.com.

Kolmapäeval, 18. septembril

Kell 11 VÄÄRIKATE HOMMIKUKOHV Sauga Mustas Majas. Külaskävisid Janne ja Kristi. Pääse 3 eurot.

Laupäeval, 21. septembril

MAAL ELAMISE PÄEV Tori vallas. Jälgi reklaami Facebookis, uudisteportaalid uudised.torivald.ee või kodulehel maalelamisepaev.ee.

Kell 10-14 SLAAVI LAAT Sindi seltsimaja ümbruses. Kauplejate registreerimine alates 1. augustist Facebooki lehel Sindi Laat 2024. Esinevad Slavjanotška ja sõbrad. Info: mtukulsin@gmail.com.

Vaata lisa: uudised.torivald.ee/sundmused

TAMMISTE PESUMAJA

Meie teenused:

- Pesemine
- Triikimine
- Transporditeenus

Transpordi võimalus:
Tuleme ise pesule järele ja toome tagasi.

Meie moto:
Lihtsuses peitub võlu – oleme rohkem kui äri, oleme perekond, kellele personaalsus on südameasi ja kliendi rahulolu on meie mõõdupuuks!

Kvaliteetne töö:
Kasutame parimaid pesuvahendeid ja kaasaegseid seadmeid.

Eripakkumine:
Esmakordselt tellimusele
10% soodustust!

Kontakt:

- www.tammistepesumaja.ee
- +372 5883 1150
- info@tammistepesumaja.ee
- Tammiste Ärimaja
(Kellukese tee 2B, Tammiste, 85009 Pärnu maakond)

Avatud oleme:
E-R: 09.00-18.00
L: 09.00-16.00

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus
Address: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee
Toimetaja: Piia Salundi, tel: 5855 7158,
e-post: ajaleht@torivald.ee
Küljendus: OÜ Hansaprint, trükk: AS Printall
Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 5565 eksemplari ja see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.
Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida.